

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Marcela Václavová, DiS.

**Efektivní podpora dítěte v rozvíjení a připravenosti na školní
docházku**

Olomouc 2020

vedoucí práce: Mgr. Petra Jurkovičová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
a použila pouze uvedeníh pramenů a literatury.

V Olomouci, dne 12. 5. 2020

Marcela Václavová

Poděkování

Děkuji Mgr. Petře Jurkovičové, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat také dětem, které se na mé práci podílely.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marcela Václavová, DiS.
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Jurkovičová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Efektivní podpora dítěte v rozvíjení a připravenosti na školní docházku
Název v angličtině:	Effective support of the child in development and readiness for school attendance
Anotace práce:	<p>Tato práce je rozdělená na část teoretickou a na část praktickou. Teoretická část je zaměřená na potřeby dítěte předškolního věku, školní připravenost a školní zralost a na dítě před vstupem do základního vzdělávání. V praktické části bylo provedené porovnání dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky v oblastech grafomotoriky, sluchové a zrakové analýzy a řeči. Byla provedena vstupní a výstupní diagnostika a závěrečné vyhodnocení. Ke splnění cílů této práce byl stanoven následující předpoklad: Děti s odkladem školní docházky mají vyšší úroveň motorických schopností a řeči, zároveň nižší úroveň schopností potřebných pro učení (pozornost, sluchová a zraková paměť, sluchová a zrakové diferenciaci), než děti bez odkladu školní docházky vzhledem ke svému věku.</p>
Klíčová slova:	Předškolní pedagogika, školní zralost a připravenost, dítě a rozvoj
Anotace v angličtině:	This work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the needs of a pre-school

	<p>child, school readiness and school maturity and on a child before entering basic education. In the practical part was made comparison of children with postponement of school attendance and without postponement of school attendance in the areas of graphomotorics, auditory and visual analysis and speech. Input and output diagnostics and final evaluation were performed. In order to meet the objectives of this work, the following assumption has been made: Children with postponement of school attendance have a higher level of motor skills and speech, while lower levels of learning skills (attention, auditory and visual memory, auditory and visual differentiation) than children without postponement to my age.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Preschool education, school maturity and readiness, child and development
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Izabela, Příloha č. 2 – Jiří, Příloha č. 3 – Filip, Příloha č. 4 – Filip, Příloha č. 5. – Jakub, Příloha č. 6. – Jakub, Příloha č. 7. – Klára, Příloha č. 8. – Klára, Příloha č. 9 – Ondřej, Příloha č. 10 – Ondřej, Příloha č. 11 – Patrik
Rozsah práce:	82 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

OBSAH

ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Dítě předškolního věku a jeho potřeby	10
2. Školní zralost.....	13
2.1 Motorika, grafomotorika, kresba.....	13
2.2 Řeč.....	15
2.3 Sluchové vnímání a paměť'	17
2.4 Zrakové vnímání a paměť.....	19
2.5 Vnímání prostoru a prostorové představy	20
2.6 Vnímání času	20
2.7 Základní matematické představy.....	21
2.8 Sociální dovednosti, práceschopnost a pozornost, sebeobsluha a samostatnost.....	22
3. Dítě na prahu školní docházky.....	23
3.1 Vstup dítěte do 1. třídy základní školy.....	23
3.2 Zápis do 1. třídy.....	24
3.3 Předčasný nástup do 1. třídy.....	25
3.4 Odklad školní docházky	25
II. PRAKTICKÁ ČÁST	26
4. Výzkumné cíle a předpoklady.....	26
5. Metodologie výzkumu	27
6. Výzkumný vzorek	29
7. Průběh a podmínky šetření.....	32
8. Výsledky analýzy dat a interpretace zjištění.....	34
8.1 Vstupní diagnostika dětí.....	34
8.2 Výstupní diagnostika	42

9. Závěry šetření a doporučení pro praxi	59
ZÁVĚR	66
SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	67
SEZNAM TABULEK	69
SEZNAM GRAFŮ	70
SEZNAM PŘÍLOH.....	71

ÚVOD

Téma efektivní podpory dítěte v rozvíjení a připravenosti na školní docházku se stává stále více aktuální. Kdo všechno má vlastně na dítě předškolního věku vliv? Jednoznačně nejbližší rodina a mateřská škola. S tím souvisí i příprava na školní docházku, která by měla působit z obou dvou stran, aby byla efektivní.

Každé dítě je individuální a potřebuje něco jiného. Vzhledem k tomu, že pracuji, jako učitelka mateřské školy, setkávám se s problémy ve všech oblastech školní zralosti. Aby bylo dítě ve škole úspěšné, je velmi důležité jeho nástup do školy zvážit, popř. dát dítěti opravdu odklad školní docházky, který pro něj může být velice přínosný a vhodně zvolený. Dítě za rok udělá obrovský pokrok a škola pak pro něj není trápení. V rámci mého studia jsem se rozhodla zpracovat tuhle tematiku více do hloubky.

Panuje obecný názor, že dnešní doba s sebou nese spoustu faktorů, které dětem brání v jejich přirozeném rozvoji. Samozřejmě mám na mysli moderní techniku, jako jsou chytré mobilní telefony, počítače, tablety. Podle mého názoru je to ale také spěch, hlavně rodičů, kteří při své pracovní vytíženosti nemají na svoje děti prostě a jednoduše čas.

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, ve kterých vybraných oblastech psychomotorického vývoje se od sebe liší děti s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky a jaké druhy intervence jsou při podpoře přípravy pro školní docházku funkční.

Parciální cíle výzkumné šetření jsou:

- a) zjistit vstupní a výstupní úroveň schopností a dovedností jednotlivých dětí
- b) porovnat samotné dítě na začátku a na konci s ohledem na změny ve vlastním vývoji od října do března
- c) porovnat úroveň školní zralosti a připravenosti dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky v období od října do března

Ke splnění cílů byl stanoven následující předpoklad:

Děti s odkladem školní docházky mají vyšší úroveň motorických schopností a zároveň nižší úroveň schopností potřebných pro učení (pozornost, sluchová a zraková

paměť, sluchová a zrakové diferenciaci) než děti bez odkladu školní docházky vzhledem ke svému věku.

V teoretické části se zaměřím na dítě a jeho potřeby, dále na rozbor všech oblastí, kterými si dítě buduje cestu ke školní zralosti. Také se dotknu období, kdy je dítě na prahu školní docházky, tedy vstup dítěte do 1. třídy a s tím související zápis, předčasný nástup nebo odklad školní docházky.

V praktické části provedu výzkum v kroužku Předškolákovi. Kroužek je v rámci provozu mateřské školy a navštěvují jej děti bez odkladu školní docházky i s odkladem školní docházky. Provedu vstupní i výstupní diagnostiku a pozorování jejich práce při činnostech zaměřených hlavně na grafomotoriku, sluchové a zrakové vnímání a řeč. Zdrojem dat k interpretaci bude také analýza pracovních listů. Jako metodu jsem zvolila experiment. Vzorek výzkumu bude představovat 7 dětí, z toho dvě s odkladem školní docházky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Dítě předškolního věku a jeho potřeby

Už před porodem se dítěti začíná formulovat částečně jeho osobnost, působí dědičnost, průběh těhotenství a samotný porod. Kucharská a Švancarová dle Matějčka (2017, s. 9-10) uvádí: „*K potřebám tělesným se vzápětí připojují i potřeby psychické: **Potřeba bezpečí** - potřeba bezpečí čerpá dítě z láskyplného vztahu mezi ním a matkou, později mezi ním a rodinou. **Pocit jistoty** - ten může prožívat v důvěrně známém prostředí, při určité stálosti podnětů. **Potřeba určitého přiměřeného množství vnějších podnětů** - znamená to, že dítě má být stimulováno k rozvoji, má pozorovat, poslouchat, cítit atd., ale těchto podnětů nemá být ani málo (aby se nudilo), ani příliš mnoho (aby bylo soustavně přetěžováno). Později se objevuje **potřeba identity** - dítě si je vědomo vlastního já, podle postojů okolí k sobě vytváří pozitivní nebo negativní vědomí o sobě. Ještě později se objevuje **potřeba životní perspektivy** - dítě vnímá sebe v určitém čase, plánuje svou zpočátku blízkou, později i vzdálenější budoucnost, plánuje své životní cíle.*“

Psychologická charakteristika dítěte předškolního věku se zaměřuje na tělesný a motorický vývoj, vývoj mozku, vývoj motoriky, kognitivní vývoj, emocionální a sociální vývoj a hru. Typická baculatost přechází ve štíhlost a vznikají disproporce mezi růstem končetin, trupu a hlavy. Období označujeme jako „období vytáhlosti“. Dokončuje se osifikace zápěstních kůstek, což je důležité pro rozvoj jemné motoriky. Mozek v 5 letech váží 90% průměrné hmotnosti dospělého mozku. Důležitá je také lateralita a její vyhraněnost. Předškoláci jsou pořád v pohybu, což se projevuje na zdokonalování rozvoje hrubé motoriky. Koncem tohoto období zvládají úkony se složitější pohybovou koordinací, např. jízdu na kole. Rozvoj jemné motoriky dětem umožňuje manipulaci s tužkou, nůžkami a jíst příborem. Velice rychle se vyvíjí poznávací procesy jako je vnímání, představivost, paměť, pozornost a myšlení. Dítě předškolního věku se také učí rozpoznávat emoce. Rozvíjí i vyšší city (sociální, intelektuální, estetické a etické). Začíná se sebeovládat. Hra je jeho hlavní činností, kterou se seznamuje s okolím a probíhá při ní proces socializace. (Šmelová, Petrová, Suralová a kol., 2015)

Do své role se dostává samotná rodina, kdy se dítě seznamuje s těmi nejbližšími – rodiče, sourozenci, prarodiče a širší rodina. První kroky dítěte do světa bývají ve 2 – 3 letech, kdy začíná navštěvovat jesle, dětskou skupinu, mateřské centrum či mateřskou

školu. (Kucharská a Švancarová, 2017) Tato zařízení, především mateřská škola, mají za úkol doplnit rodinnou výchovu. (RVP PV, 2018)

„Období předškolního věku je kritickým obdobím pro rozvoj prosociálního chování.“ (Opravilová, 2016, s. 156) Začíná se zde doplňovat rodinná výchova. Výchova a vzdělávání v mateřské škole, klade důraz na komplexní rozvoj všech složek osobnosti dítěte.

„Všichni bychom si přáli, aby každé dítě mělo vytvořeny ty nejlepší podmínky, ve kterých vyrůstá a rozvíjí se podle svých možností, aby mělo zajištěný individuální přístup. Abychom mohli co možná nejlépe zabezpečit potřeby dítěte, musíme je nejdříve poznat, vycházet z toho, jaké dítě je, co již umí a zná, stanovit si výchozí bod společné cesty.“ (Bednářová, Šmardová, 2011a, s. 1)

Pokud se tedy zaměříme na předškolní věk, tak ho Šmelová, Prášilová a kol. (2018, s. 30-31) definují jako: *„věk, který je v užším pojetí obdobím života dítěte od dovršení 3. roku věku do zahájení povinné školní docházky, zpravidla po dovršení 6. roku života jedince, tj. „věk mateřské školy“.* V tomto období mohou děti navštěvovat mateřskou školu, která doplňuje rodinnou výchovu a připravuje dítě na jeho další vzdělávací etapu, tj. povinné školní vzdělávání. *Od září 2017 je předškolní vzdělávání povinné poslední rok před vstupem do primární školy, cílem je zkvalitnit připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky. Docházka dětí do povinného ročníku mateřské školy má snížit počet odkladů, které se dlouhodobě pohybují kolem 15%.“*

V předškolním období dítě zažívá hned dva vývojové mezníky, a to na začátku vstupem do mateřské školy a na svém konci vstupem do základní školy. Máme zažito, že příprava v mateřské škole je pouze přípravou na věci budoucí. I z hlediska dnešní společnosti je vstup dítěte do školy nepřehlédnutelnou situací. Ovšem vývojové období od 4. do 7. roku se získávalo, testovalo a formovalo miliony let evoluce, proto je jasné, že předškolní věk by to byl, i kdyby žádná škola nebyla. Psychologie běžného života klade důraz na to, že okolnosti ovlivňující vývoj dítěte v raném dětství se často mohou projevit až v dospělém věku, jak v negativním, tak pozitivním slova smyslu. (Matějček, 2005)

„Předškolní věk zdaleka tedy není jen přípravou na školu, je také přípravou na život daleko dopředu. A jak se ukazuje, má svůj specifický význam pro některé mimořádně důležité funkce dospělého věku. Už tady se vytvářejí mnohé prosociální vlastnosti, které

jednou budou rozhodovat o tom, bude-li mít tato žena a tento muž pěkný život – sobě k uspokojení, druhým k užitku, ve shodě s vývojovým plánem vkládaným do našeho lidského rodu po dlouhé předlouhé věky. A na nás je, abychom svým předškolním dětem k tomu pomáhali. Což zajisté není zrovna lehký úkol a malá odpovědnost.,, (Matějček, 2005, s. 274 – 280)

2. Školní zralost

Zahájení školní docházky je důležitým vývojovým mezníkem v životě dítěte. K tomu, aby dítě mohlo nastoupit do základní školy, musí splňovat určité nároky. Děti se samozřejmě liší svou fyzickou vyspělostí, v kognitivních předpokladech, obecně ve zralosti pro zahájení školní docházky. (Bednářová, Šmardová, 2011b)

Co je to školní zralost a školní připravenost?

Oba termíny se mohou překrývat, ale každý znamená trochu něco jiného. Náplní obou je fakt, že je dítě připraveno na nároky školy po všech stránkách. (Otevřelová, 2016)

„O školní připravenosti hovoříme v souvislosti s výchovou a vlivem vnějšího prostředí, které vývoj předškoláka ovlivňují. Jde tedy o oblast sociálních zkušeností. Jako příklad si uveďme připravenost verbální, připravenost na roli žáka, připravenost na zvládání potřebných norem chování. Při této příležitosti pozorujeme řeč dítěte, sledujeme ho při hře, při záměrné i nezáměrné činnosti. Mapujeme jeho chování, samostatnost, sebeobsluhu, aktivitu. Věnujeme se i emočnímu prožívání dítěte. Do připravenosti spadá také motorická oblast, grafomotorika.“ (Otevřelová, 2016, s. 55)

Bednářová a Šmardová, 2011b, s. 2 definují školní zralost takto: *„Dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu; nebo alespoň bez větších obtíží, nejlépe s radostí a dychtivostí.“*

2.1 Motorika, grafomotorika, kresba

Motorické schopnosti a dovednosti dělíme do několika rovin:

- hrubá motorika
- jemná motorika
- grafomotorika
- motorika mluvidel
- motorika očních pohybů (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Pro dítě předškolního věku je velice důležitá pohybová aktivita. Právě pohybové aktivity a obratnost pomáhají dítěti se zapojit do činností s vrstevníky. Pohyblivost a přesnost pohybů ovlivňuje rychlost při míčových hrách, běhání a dalších činnostech. V případě, že je dítě v některých z činností neobratné a nejisté, zpravidla ji po určité době

nevyhledává. Většinou se bez záměrného vedení tyto nedostatky nekompenzují, což může ovlivnit mnoho dalších činností a schopností. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

V oblasti jemné motoriky dítě předškolního věku většinou rádo pracuje se stavebnicemi, mozaikami, navléká korálky, zapojuje se do rukodělných činností vyžadujících určitou přesnost a obratnost. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Hmatové vnímání má svoji velkou úlohu v poznávání světa dítěte. Pomáhá v rozvoji emocí a komunikace. Významný vliv má při rozvoji motoriky, především jemné motoriky. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Důležitá je znalost laterality ruky dítěte – vyhraněnosti levé či pravé ruky. Pro psaní a čtení je důležitá lateralita oka a ruky. V některých případech může být zřejmá a není zapotřebí se jejím zjišťováním více zabývat, v jiných případech musíme mít souhrn informací, které získáme pozorováním dítěte při spontánních i záměrně motivovaných činnostech. Lateralitu ruky pozorujeme při kresbě, skládání kostek, společenských hrách, každodenních činnostech atd. Lateralita by se měla v pěti až sedmi letech zřetelně projevit. Plně se ustaluje v deseti až jedenácti letech. Lateralitu oka zjistíme např. tím, že se dítě necháme podívat do lahvičky nebo kornoutu. Pro úplnost můžeme zjistit i dominanci pravé či levé nohy, např. skákáním po jedné noze. Při laterality ucha necháme dítě přikládat zvukové předměty k uchu. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Při sledování vývoje grafomotoriky se zaměřujeme zejména na kresbu. Všimáme si, zda je obrázek přiměřený věku dítěte. Dále se zaměřujeme na obsahovou stránku kresby, její provedení a pracovní návyky při kreslení. Důležité jsou pracovní návyky:

- držení těla
- držení psacího náčiní
- postavení ruky při kreslení a psaní
- uvolnění ruky, tlaku na podložku (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Vývoj grafomotorických schopností a dovedností má svou posloupnost a propojenost s hrubou motorikou, jemnou motorikou, motorikou mluvidel, motorikou očních pohybů a smyslového vnímání. Pro kreslení a psaní je důležitá souhra mezi rukou a okem, tzv. vizuomotorická koordinace. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

2.2 Řeč

„Podstatou skutečného života je dialog – se sebou samým, s druhými lidmi, se světem. V živém rozhovoru zažíváme kromě souhlasných reakcí i kritiku, odmítnutí nebo nesouhlas – to všechno nás sociálně otužuje, dává nám prožít, kým vlastě ve společenství jsme a jak jsme přijímáni. Pro malé dítě i pro dospělého je setkávání s druhými lidmi zdravou a nepostradatelnou výživou pro rozvoj vlastního já. Bez možnosti tohoto neustálého pohybu od člověka k člověku přestáváme rozumět širokým souvislostem našeho života. Rozhovor předpokládá zájem. To, s čím se setkáváme, nás nějakým způsobem oslovuje, klade nám otázky, nenechává nás lhostejnými. Před několika lety byly prováděny výzkumy, které se zabývaly otázkou, jakou část dne rodiče mluví se svými dětmi. Z odpovědí vyplynulo, že v takto definované komunikaci se svými dětmi tráví rodiče jen několik málo minut denně. VĚTŠINĚ DĚTÍ, TAK CHYBÍ PŘÍMÝ ŘEČOVÝ VZOR, vystihuje ve své publikaci Bezděková, 2014, s. 4.

Vývoj řeči je jedním z nejdůležitějších momentů ontogeneze, přesto dnes díky technologiím spolu komunikujeme stále méně. Je překvapivé, jak dvouleté dítě ovládá mobilní telefon, hraje hry, kouká na videa a pohádky, ale kam se podělo kouzlo společenských her a vyprávění pohádek? Všechny tyto faktory a spousta dalších jsou pro rozvoj řeči a slovní zásoby velice důležité. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Bednářová a Šmardová (2011a, s. 28) ve své knize uvádějí: *„Řeč začíná novorozeneckým křikem, který není, resp. nemusí být projevem nespokojenosti, chybění něčeho (je jenom reflexní činností). Následně zvukové projevy slouží k uspokojení základních potřeb (dítě jimi spolu s řečí těla dává najevo spokojenost či nespokojenost). Postupně se řeč stává prostředkem komunikace, vztahů, spolupráce, usměrňování sociálních interakcí a zároveň také nástrojem myšlení (kolem dvou let se řeč a myšlení začínají prolínat, vzájemně se ovlivňují a podmiňují, řeč se postupně stává intelektuální a myšlení verbálním). Zásadním obdobím pro vývoj řeči je období do šesti až sedmi let s tím, že nejprudší tempo je do tří až čtyř let. Raný vývoj řeči je podmíněn a ovlivněn motorikou, vnímáním a sociálním prostředím.“*

Řeč dělíme do 4 jazykových rovin:

- foneticko - fonologickou
- morfológicko - syntaktickou
- lexikálně - sémantickou

- pragmatickou (Bednářová a Šmardová, 2011a)

Foneticko – fonologická rovina

Jedná se o sluchové rozlišování hlásek a jejich výslovnost. Dítě ze zvuků, které slyší, dokáže postupně vyčleňovat hlásky mateřského jazyka. Sluchové rozlišování je v úzkém vztahu k výslovnosti, kdy je hlásek třeba ještě rozlišovat jejich správnou znělost. Mluvidla jsou pro artikulaci plně vyvinuta ve dvou až třech letech. Postupně si dítě osvojuje hlásky artikulačně nejlehčí (P, B, M, T, D, N) až po hlásky artikulačně nejobtížnější (R, Ř, Z, S, C, Ž, Š, Č), (Bednářová a Šmardová, 2011a).

„Do pěti let považujeme dyslálii (nesprávnou výslovnost) za fyziologickou (tedy za normální), od pěti do sedmi let za prodlouženou fyziologickou (širší normu), po sedmém roce je již málo pravděpodobné, že se výslovnost upraví spontánně.“ vysvětluje Bednářová a Šmardová (2011a, s. 29).

Morfologicko – syntaktická rovina

Tato rovina obsahuje užívání slovních druhů, tvarosloví a větosloví. Používání slovních druhů se mění podle věku. Nejprve dítě používá podstatná jména, potom slovesa, přídavná jména, osobní zájmena, číslovky atd. Po čtvrtém roce by mělo používat všechny druhy slov. Mezi dvěma až dvěma a půl roky začíná pomalu skloňovat a časovat. Nejprve rod, potom číslo a nakonec pád. Kolem prvního roku dítě tvoří tzv. jednoslovné věty, např. řekne: „HAF“, vyjadřuje tím „TO JE PES“ (Bednářová a Šmardová 2011a). *„Do čtyř let považujeme dysgramatismy tj. neobratnosti v tvarosloví či větosloví, za fyziologické, pokud přetrvávají ve větším rozsahu i nadále, potom již mohou signalizovat opoždění v řečovém nebo dokonce intelektovém vývoji.“* uvádí ve své publikaci Bednářová a Šmardová (2011a, s. 29).

Lexikálně – sémantická rovina

Jde o pasivní a aktivní zásobu, porozumění řeči (perceptivní složku) a vyjadřování (expresivní složku). Kolem desátého měsíce hovoříme u dítěte o porozumění řeči, pochopení poznáme podle toho, že dítě reaguje na pokyn většinou motorickou reakcí (otočí se, ukáže), (Bednářová a Šmardová, 2011a). Bednářová a Šmardová (2011a, s. 29) také výstižně popisuje aktivní slovní zásobu: *„Aktivní slovní zásoba se obvykle začíná rozvíjet zhruba v roce až v roce a půl. Dítě se učí, že pomocí slov může označovat osoby a předměty, tj. slova (znaky) začínají nahrazovat reálné předměty. Pro rozvoj řeči je*

velice důležité všechno pojmenovávat (vše, co dítě vidí, dělá, prožívá, rovněž i to, co děláme my). Tím dochází k pevnému, jasnému spojení mezi předmětem, činností a slovem (znakem). Není tedy náhodné, že dítě mezi jedním a půl až dvěma roky začíná klást otázky „Kdo to je?“, „Co to je?“. Mezi třemi až čtyřmi roky je věk otázek typu „Proč?“, „Kdy?“.

Pragmatická rovina

Pod touto rovinou se skrývá užití řeči v praxi. Jsou to dovednosti, jako je vyžádání či oznámení informace, vyjádření vztahů, pocitů, prožitků, událostí, usměrnění sociálních interakcí. Kolem dvou až dvou a půl let dítě používá slovní formu komunikace. Mezi dvěma a půl až třemi lety se pomocí řeči učí dosahovat cíle. Dalším projevem této roviny jsou konverzační schopnosti (vést dialog, udržet téma, atd.). Důležité jsou také prvky neverbální komunikace (Bednářová a Šmardová 2011a).

Každá z těchto rovin má samozřejmě svojí posloupnost a časovost. U každého dítěte je zcela individuální. *„Vývoj lze přirovnat k jízdě vlakem – koleje jsou dané, vlak musí projet určitými stanicemi, některý jede pomaleji, jiný rychleji (některé dítě se do předpokládané normy vejde, jiné ji překročí ve směru plus nebo minus). Na druhou stranu nelze věkové limity ignorovat, např. „chlapci chodí, mluví později“. Mohlo by se stát, že dítěti neposkytneme pomoc, podporu (rehabilitaci, reedukaci) v době, kdy ji nejvíce potřebuje.“* ukončuje kapitolu Bednářová a Šmardová (2011a, s. 30).

2.3 Sluchové vnímání a paměť

„Sluch je jedním z prostředků komunikace, významnou měrou ovlivňuje rozvoj řeči a tím i abstraktní myšlení.“ (Bednářová a Šmardová, 2011b, s. 40)

Otevřelová (2016) dělí tuto oblast na naslouchání, sluchové vnímání figury pozadí, sluchové rozlišování, sluchová diferenciac hlásky, sluchová diferenciac znělých a neznělých hlásek a sykavek, sluchová diferenciac délky, sluchová diferenciac měkčení, sluchová analýza a syntéza, vnímání a reprodukce rytmu a sluchová paměť.

Pro vstup do školy je velice klíčové, aby dítě dokázalo pozorně vyslechnout pohádku, příběh nebo vyprávění. Důležitou roli zde hraje rodina a její přístup. U dětí, které se málo setkávají se čtenou pohádkou, vyprávěním a oboustranným nasloucháním, je tato schopnost velice omezena. Ovšem školní práce je dovedností naslouchat významně

ovlivněna. Dítě potřebuje naslouchat výkladu učitele a porozumět mu, z velké části právě sluchovou cestou. (Bednářová a Šmardová, 2011b)

Sluchové vnímání figury a pozadí popisuje Otevřelová (2016, s. 74) takto: *„Předškolní období je typické stále lepším a lepším rozlišováním sluchových podnětů. Funkce sluchového vnímání jsou stále vytříbenější, dětem se daří oddělovat aktuálně podstatné zvuky od těch, které v daný okamžik nepotřebují. Předškolák začíná ovládat a využívat sluchového vnímání figury (co je teď důležité) a pozadí (co je teď důležité upozadit).*

Další důležitou funkcí je sluchové rozlišování. Předpokladem je, aby dítě zvládalo předchozí kroky, které nelze opomenout. Zralé dítě od 5 let zvládne rozlišovat dvě slova, která mu předříkáváme a zda jsou stejná, nebo se liší v hlásce. Zvládne rozlišování také v samohlásce, v souhlásce, v hláskách znělých a neznělých, v sykavkách. Odlišují také krátké a dlouhé samohlásky a změnu v měkčení. Sluchová diferenciací hlásky spočívá v rozlišení slov, které se liší hláskou - drak x mrak, kráva x tráva, les x pes, křída x třída. Pracuje na tom, aby dítě slovo vysvětlilo, popř. mu pomůžeme obrázkem. Sluchová diferenciací znělých a neznělých hlásek a sykavek postupuje podobně. Nejprve je nutné si rozlišit znělé hlásky a neznělé hlásky. U znělých hlásek se nám rozkmitají hlasivky a nelze je šeptat, protože potom se hláska zcela změní. Jsou to b, d, d', g, h, v, z, ž, m, n, ň, j, l, r. U neznělých se hlasivky nerozkmitají a lze je šeptat. Jsou to p, t, t', k, ch, f, s, š. Náročné je rozlišování párových znělých a neznělých souhlásek: p x b, d x t, d' x t', g x k, h x ch, v x f, z, s, ž x š. Sluchová diferenciací délky spočívá v rozlišení krátkých a dlouhých hlásek např. ma x má, ni x ní, pára x para. U sluchové diferenciací měkčení se jedná o rozlišování měkkých a tvrdých hlásek např. ždý x ždí, tyká x tiká, dydy x dydi. (Otevřelová, 2016)

Sluchovou analýzu a syntézu vysvětluje Bednářová a Šmardová (2011b, s. 32) následovně: *„Pokud chceme napsat text, musíme si rozlišit hranice slov, vyčlenit jednotlivá slova z vět. Poté si uvědomit jednotlivé slabiky a posléze jednotlivé hlásky, ze kterých se slovo skládá (analýza). Při čtení potřebujeme z hlásek složit slabiku, ze slabik slova (syntéza).*

Vnímání a reprodukce rytmu využíváme při grafomotorice, uvolňovacích cvičeních a pohybových hrách. Slouží nám k tomu nejruznější říkadla spojená s pohybem (Koulela se ze dvora, Takhle jedou páni). V 5 letech již dítě rozlišuje, zda dvě rytmické

sestavy byly stejné nebo odlišné. Také procvičujeme napodobování rytmu tří a více tónů. Dobrou pomůckou jsou hudební nástroje, hlasy a bzučák. (Otevřelová, 2016)

„Ve školním prostředí je většina informací podávána verbálně. Pro učení potřebujeme zachytit, zpracovat a uchovat informace přicházející sluchovou cestou. Dítě musí včas zachytit a zapamatovat si instrukce a pokyny ke své práci, pamatovat si pořadí úkonů, které má konat; výklad učitele.“ (Bednářová a Šmardová, 2011b, s. 33)

2.4 Zrakové vnímání a paměť

Bednářová a Šmardová (2011a, s. 14) ve své publikaci uvádí tuto kapitolu větou: *„Zrakem přijímáme nejvíce informací z našeho okolí. Zrak je prostředníkem poznávání hmotného světa i prostředkem komunikace.“*

V oblasti zrakového vnímání rozlišujeme figuru a pozadí, zrakové rozlišování detailu, zrakové rozlišování otočených tvarů, zrakovou analýzu a syntézu a zrakovou paměť. (Otevřelová, 2016)

Při vnímání zrakových podnětů je celek rozčleněn na objekt, který nás zajímá přednostně (figuru) a jeho okolí (pozadí). Je to tedy schopnost soustředit se na určitý zrakový podnět, např. figurou může být jeden strom lesa, pozadím celý les. (Bednářová a Šmardová, 2011b)

„Jednoduše řečeno, zrakové rozlišování pomáhá dětem vidět rozdíly na obrázcích, později na písmenkách a slovech, číslech a číslicích. Od dítěte se očekává, že bude schopno se soustředit na dva i více předmětů, soustředění bude záměrné, s funkčním přenosem pozornosti. Předškolák zvládne porovnávat několik předmětů (obrázků), třídit viděné věci na stejné a nestejně. V neposlední řadě chceme, aby uměl rozdíly pojmenovat. V pěti letech se již dětem daří vyhledat odlišný obrázek mezi ostatními, také určit změnu v detailu. Pamatujme, že nezralé zrakové rozlišování detailu prvňákovi uškodí. Pak nebude divu, že nerozezná a x e, m x n, k x h, 3 x 9, nepostřehne při kontrole napsaného, že chybí diakritika.“ (Otevřelová, 2016, s. 84)

Musíme myslet také na rozlišování horizontální a vertikální symetrie, tedy zrakové rozlišování otočených tvarů. V mateřské škole se pracuje s obrázky zaměřenými hlavně na pojmy nahoře – dole, vpravo – vlevo. V případě nezralosti této funkce by nastal ve škole problém v rozlišování písmen, např. p x b x d. Vážné pochopení i toho, co čte, slovo nedává smysl. (Otevřelová, 2016). Zrakovou analýzu a syntézu popisuje ve své

knize také Bednářová a Šmardová (2011b, s. 38): „*Vnímání celku předchází vnímání dílčích částí. Pro předškolní věk je charakteristické vnímání se zaměřením spíše na celek než na jednotlivé části. Pro čtení, psaní, počítání je však důležité vnímání celku i jeho jednotlivostí. Vnímání částí sehrává významnou roli při odlišení detailů (jednotlivé části celku musí být porovnány a konstatována jejich shodnost či neshodnost), je významné pro tzv. technické myšlení a matematiku.*“

Když hovoříme o zrakové paměti, máme na mysli, že dětem pomáhá si viděné věci, obrázky a později slova zapamatovat. V pěti letech je ten nevhodnější čas pro rozvoj zrakové paměti, např. pexeso, Kimova hra. (Otevřelová, 2016)

Vzhledem k tomu, že v praktické části se budeme věnovat pouze prvním čtyřem kapitolám jako je motorika, grafomotorika, kresba, řeč, sluchové vnímání a paměť a zrakové vnímání a paměť, jsou rozebrány více do detailu. U ostatních vysvětlíme, jen pro představu, o jako skupinu se jedná a nebudeme je rozebírat více do hloubky.

2.5 Vnímání prostoru a prostorové představy

Vnímání prostoru kolem nás získáváme pomocí zrakových, sluchových, pohybových a hmatových vjemů a jejich kognitivním zpracováním. Jedná se o dlouhodobý proces. Senzomotorické vnímání má své začátky již v kojeneckém věku, kdy dítě sleduje pohybující se hračku, otáčí se za zvukem apod. Toto senzomotorické vnímání je základem pro rozvoj prostorových představ a pojmenování prostorových vztahů. Dítě zařazuje do svého aktivního slovníku pojmy nahoře – dole, vpředu – vzadu, okolo pátého roku vpravo – vlevo. Patří sem také odhad a zapamatování si vzdáleností, porovnávání velikosti objektů, vnímání části a celku, vzájemný poměr velikostí jednotlivých částí a celků, jejich uspořádání – zde je významná souvislost s časovým vnímáním. (Bednářová a Šmardová, 2011a)

2.6 Vnímání času

„*Předškolní dítě žije především přítomností. Pokud je zaujaté nějakou událostí, činností, plně ji prožívá, nemyslí na následné dění či povinnosti. S ukončením nespěchá jen proto, že má následovat jiná činnost, např. odchod ze školky. Vnímání plynutí času je pro předškolní dítě vymezeno událostmi, které ho obklopují, které se pravidelně střídají – charakteristické činnosti pro den, noc, ráno, poledne, večer. Uvědomování si jednotlivých časových úseků je velice subjektivní, zkreslené. Čím je časový úsek delší, např. střídání ročních období, tím je pro dítě obtížnější vytvořit si představu trvání*“

daného úseku. Pozvolnost vytváření časové představy delších časových úseků dokládají dotazy dítěte: „Kolikrát se vyspím do Vánoc, do narozenin? S těmito dotazy se setkáváme ještě u dětí na začátku školního věku.“ popisuje ve své publikaci Bednářová a Šmardová, (2011a, s. 25).

2.7 Základní matematické představy

Zde stojí za zmínku opět to, že jde o komplexní rozvoj. Předmatematické představy jsou na předchozích oblastech, jako je motorika, prostorové vnímání času prostoru, zrakové i sluchové vnímání, závislé. U předmatematických představ sledujeme třídění a seskupování, porovnávání, řazení a množství. Mezi první předpoklady patří pochopení instrukce, což je v rozvoji matematických představ později prokazatelné (On vůbec nechápe, co po něm chceme. Nechápe slovní úlohy). (Otevřelová, 2016)

„Tříděním myslíme rozdělení předmětů do skupinek, nejprve podle jednoho kritéria, pak podle dvou, tří. V pěti letech již děti třídí podle dvou kritérií, okolo šestého roku podle kritérií tří. Často se jim to daří i dříve. Nejdříve si osvojují třídění podle druhu předmětu, třeba na panenky a autíčka, později je na řadě právě třídění podle barev, dále podle velikosti. Okolo pátého roku začínají děti třidit i obrazce podle tvaru. V mateřské škole dáváme také základ zobecňování, přiřazování jednotlivostí pod nadřazené pojmy.“ uvádí Otevřelová (2016. s. 100).

Dále sem patří pozorování. *„Porovnávání je nezbytnou potřebou každého z nás. Porovnáváme neustále. Dětem říkáme, „Na to jsi ještě moc malý!“ My dospělí říkáme: „Na to jsem už moc starý.“* humorně vysvětluje Otevřelová (2016, s. 101). *Pracujeme s pojmy, jako je stejně, méně x více, méně, více, stejně, o jeden více, méně.* (Šmelová a Šmardová, 2011).

U řazení se u předškolního dítěte bavíme o řazení podle velikosti. Ve čtyřech letech zvládne seřadit tři prvky, v pěti letech pět prvků. Prvky řadí od nejmenšího do největšího, také stupňuje málo, méně, nejméně nebo vysoký, vyšší, nejvyšší. Pozornost zaměříme také na pochopení pořadových číslovek např. první, druhý, poslední. U množství děti ve třech letech spočítají do dvou až tří, ve čtyřech do čtyř, v pěti do pěti a v šesti do šesti. V 5 letech děti obvykle přeřikají čísla od jedné do deseti. Ovšem musíme mít jistotu, že dítě pojům rozumí a neumí je pouze jako básničku. (Otevřelová, 2016)

2.8 Sociální dovednosti, práceschopnost a pozornost, sebeobsluha a samostatnost

- **Sociální dovednosti**

„Do sociální zralosti zařazujeme schopnost trávit velkou část dne ve skupině vrstevníků mimo domov, schopnost přijmout místo rodičů autoritu učitele, schopnost osvojit si základní hygienické návyky a zvládat základy sebeobsluhy, umět oddálit splnění svých přání, podřizovat se konvencím a unést svou potencionální roli školáka.“ (Šulová, 2014, in Stoupová, 2017 s. 28)

Souvisí s citovými a sociálními potřebami (potřeba životní jistoty, potřeba pozitivní identity), a jsou zdrojem sociálního učení. (Šmelová a Šmardová, 2011a)

- **Práceschopnost a pozornost**

Na konci předškolního období se zrychluje rozvoj pozornosti a volných vlastností. Dítě je schopno se déle soustředit na jednu činnost a regulovat svoje potřeby, aby např. dokončilo práci, aby postupovalo podle pokynu nebo dokončilo práci, když je požadováno. Odpoledne už obvykle nechodí spát, důležitý je však klidný odpočinek (poslouchání pohádky). Měl by být ovšem zajištěn nerušený spánek v noci. (Kucharská, Švancarová, 2017)

- **Sebeobsluha a samostatnost**

„Zvládání běžných dovedností v oblasti hygieny, oblékání, stolování, vedení k samostatnosti a zvykání si na drobné povinnosti dítěti velmi usnadní vstup do školy.“ uvádí Šmelová a Šmardová, 2011b, s. 55.

Některé věci dovednou dnešní děti opravdu nečekaně brzy. Je však nastaveno dobou, kdy ve dvou letech ovládají nejen rodiče, ale také dotykové telefony. Zastávají tak základní dovednosti týkající se sebeobsluhy. Rodiče se již nechlubí, že jejich dítě odložilo pleny, zvládne se samo obléct, ale tyto věci nahradily kroužky angličtiny, kroužky jógy, tanečky, keramika, různé sporty atd. Paní učitelka v mateřské škole se pak setkává s nelehkým problémem, jak z toho ven. (Koucká, 2019)

3. Dítě na prahu školní docházky

Jednou z funkcí předškolního pedagoga je funkce osobnostně rozvojová, kterou Šmelová, Prášilová a kol., 2018, s. 47 definuje takto: „*Poskytuje předškolní vzdělávání v souladu s RVP PV, podporuje rozvoj dítěte, jeho učení a poznání, podílí se na přípravě dítěte pro další vzdělávací etapu – povinné školní vzdělávání, k dítěti je přistupováno jako k jedinečné osobnosti, jsou respektovány jeho zájmy a potřeby.*“

3.1 Vstup dítěte do 1. třídy základní školy

„*Potřeba dosáhnout dobrého výkonu a být úspěšný je významná skoro pro každého. Období školního věku bývá dokonce označováno jako fáze píle a snaživosti, protože v této době roste potřeba potvrdit své kvality výkonem, zejména takovým, který by byl sociálně pozitivně hodnocen.*“ popisuje Vágnerová, 2005, s. 34.

Školní zralost úzce souvisí s vývojem centrální nervové soustavy a je závislá na rozvoji mentálních a psychických funkcí. Tradiční psychologové vnímají školní zralost jako „*způsobilost dítěte absolvovat školní vyučování*“ (Hartl, Hartlová, in Opravilová, 2016, s. 170). Důležité je, aby dítě dosáhlo určité úrovně řeči, myšlenkových operací, pozornosti, soustředěnosti i sociálních dovedností. Pro vstup dítěte do ZŠ je stanovena hranice věku šesti let. Kvůli odkladům se věk posouvá na sedm let. (Opravilová, 2016)

Předpokladem ze strany dítěte jsou především: věk dítěte (věkové rozrůznění žáků ve třídě), pohlaví dítěte (mužské pohlaví představuje rizikový faktor), rozvoj řečových dovedností (patlavost, slabá pasivní a aktivní slovní zásoba, slabší použití řeči), schopnost učit se, chápavost a intelektové předpoklady, pracovní zralost, psychomotorické tempo (průměrné tempo práce), soustředění, přiměřená dovednost prosadit se, grafický projev (jemná motorika, grafomotorika a zdravotní stav. (Mertin, Gillnerová, 2010)

„*Vstup do školy pro dítě představuje velkou změnu, která klade náročné požadavky. Konkrétně se dítě musí přizpůsobit:*

- *novému (pravidelnému) dennímu režimu,*
- *novému školnímu prostředí,*
- *novým pravidlům ve škole,*
- *novým kamarádům – spolužákům,*
- *nové autoritě – učitelce či učiteli v ZŠ,*
- *novým povinnostem spojeným s povinnou školní docházkou,*

- *nové sociální roli (vstupem do školy dítě získává automaticky roli žáka i spolužáka) popisuje Opravilová, 2016, s. 172.*

Vhodné je i zařazení programu edukativně stimulačních skupin, který probíhá jako příprava předškoláka na školní docházku. Dělí se na lekce (většinou 1 – 10), každá lekce trvá jednu vyučovací hodinu, tedy 45 minut. Předškoláci pracují na rozvoji všech zmíněných oblastí za účasti paní učitelky nebo pana učitele z mateřské školy, základní školy a hlavně za přítomnosti rodiče! Rodič sleduje svoje dítě při práci, poznává kritéria školní zralosti a může srovnat svoje dítě s ostatními. Lekce probíhají v mateřské škole i v základní škole, kde se dítě seznamuje s novým prostředím. V některých mateřských školách probíhají také besedy o školní zralosti s odborníkem z praxe, z pedagogicko-psychologické poradny. (Žáčková, 2015)

3.2 Zápis do 1. třídy

Podle platné legislativy je rodič povinen dítě přihlásit k povinnému školnímu vzdělávání. Dítě se nemusí zápisu zúčastnit, ale je to určitá tradice, který je významným okamžikem pro dítě, ale i pro jeho rodinu. Zápis můžeme také považovat za další formu depistáže, tedy vyhledávání nezralých dětí pro školu. Cílem zápisu je se s dítětem seznámit, poznat ho a ve spolupráci rodičů, někdy i dalších odborníků (pediatr, pracovník pedagogicko-psychologické poradny), zvážit jeho nástup do základního vzdělávání. Zápisy jsou různorodé, každá škola si je připravuje samostatně. Většina škol zápis realizuje v podobě rozhovoru dítěte s pedagogem doplněným jednoduchými otázkami z orientačního testu školní připravenosti. Sleduje se schopnost komunikace, soustředění na zadaný úkol, držení tužky, úroveň rozumových schopností atd. Školy si uvědomují důležitost této významné akce pro budoucí prvňáčky, proto se na ni pečlivě připravují a děti získávají pamětní list a malý dáreček, který vyrobili žáci z vyšších ročníků. (Opravilová, 2016)

„Důvodem pedagogicko-psychologického vyšetření dítěte předškolního věku v poradně může být opoždění ve vývoji jednotlivých funkcí, výchovné problémy a řada dalších problémů v rodině či v mateřské škole. Podstatou vyšetření je zásada dobrovolnosti. Rodič dítěte či jeho zákonný zástupce rozhoduje, bude-li vyšetření uskutečněno a kterého odborníka si zvolí.“ uvádí Kucharská, Švancarová, 2017, s. 82-83.

3.3 Předčasný nástup do 1. třídy

Do školy mohou nastoupit i děti mladší šest let. Dříve byl předčasný vstup do školy běžným jevem, např. nastoupení z důvodu se svými šestiletými kamarády, i když v tuto dobu dítě ještě neoslavilo šesté narozeniny. Školní zralost se netýká pouze kognitivních schopností, ale sehrávají tu roli i jiné faktory, např. vlastnosti dítěte, jeho emoční, sociální a tělesná vyspělost, zdravotní stav, také podnětnost prostředí. (Opravilová, 2016)

„Aby dítě mohlo předčasně nastoupit do školy, je vždy nutné komplexní pedagogicko-psychologické vyšetření. To ukáže, zda je dítě po všech stránkách na školu již připraveno. Velmi často se jedná o děti s nerovnoměrným vývojem psychických funkcí. V některé oblasti dosahují velmi dobré úrovně, v jiné „pokulhávají“ (schopnost koncentrace pozornosti, samostatnost řešení úkolů aj.). V takových případech předčasný nástup do školy nedoporučujeme, neboť by přinesl dítěti velkou zátěž a mohlo by zažít zbytečný neúspěch. Doporučíme jiné varianty dalšího rozvoje dítěte: rozvoj složek, které jsou oslabené, rozvoj zájmových činností aj.“ upozorňuje Kucharská a Švancarová, 2017, s. 99.

3.4 Odklad školní docházky

Jako nejčastější důvody odkladu školní docházky uváděly učitelky mateřských škol nevyspělou grafomotoriku, nesoustředěnost a nezralý řečový projev. Příčinu hledaly především v nepodnětném sociálním prostředí. (Šmelová, Petrová, Suralová a kol., 2015)

Dříve se odklad školní docházky vnímal negativně, a to i širokou veřejností. Rodiče ho tedy nechtěli, brali ho jako selhání. V současné době se pohled na odklad školní docházky změnil. Je přijímán jako výhoda, že pokud bude dítě starší, lépe školní povinnosti zvládne. Rodiče chtějí mít jistotu, že je jejich dítě dostatečně zralé a na školu připravené. Odklad může být i jistou módní záležitostí, která je v poslední době velmi dobře medializovaná. Ze statistik vyplývá, že o odklad většinou žádají rodiče chlapců. (Opravilová, 2016)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Výzkumné cíle a předpoklady

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, ve kterých vybraných oblastech psychomotorického vývoje se od sebe liší děti s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky a jaké druhy intervence jsou při podpoře přípravy pro školní docházku funkční.

Parciální cíle výzkumného šetření jsou:

- d) zjistit vstupní a výstupní úroveň schopností a dovedností jednotlivých dětí
- e) porovnat samotné dítě na začátku a na konci s ohledem na změny ve vlastním vývoji od října do března
- f) porovnat úroveň školní zralosti a připravenosti dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky v období od října do března

Ke splnění cílů byl stanoven následující předpoklad:

Děti s odkladem školní docházky mají vyšší úroveň motorických schopností a řeči, zároveň nižší úroveň schopností potřebných pro učení (pozornost, sluchová a zraková paměť, sluchová a zrakové diferenciacce) než děti bez odkladu školní docházky vzhledem ke svému věku.

5. Metodologie výzkumu

Ke zjištění údajů v rámci výzkumného šetření byl zvolen kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum je podle definice Skutil a kol., 2011, s. „*Označení pro přístup, jehož zdrojem má být pouze objektivní a co možná nejpřesnější zkoumání edukační reality, podobně jako v přírodních vědách. Jedním z hlavních rysů kvantitativního výzkumu je numerické měření specifických aspektů sledovaného jevu. Kvantitativní výzkum se opírá o určitou vědeckou teorii, která je východiskem pro řešení výzkumného problému. Každý výzkum se od druhého liší, ale posloupnost jednotlivých činností bývá následující:*

- *stanovení problému, včetně předběžné teoretické analýzy*
- *formulace hypotéz*
- *testování (verifikace, ověřování hypotéz)*
- *vyvození závěrů a jejich prezentace.*

Pro sběr dat byly využity metody:

- pozorování dětí

Pozorování dětí bylo přímé a zúčastněné, tedy sama jsem byla pozorovatelem a byla začleněna do cílové skupiny. Děti byly pozorovány po celou dobu mého výzkumného období a po skončení každé hodiny jsem si zaznamenala poznámky, které byly potom dále zpracovány, hlavně ve vstupní diagnostice.

- analýza výsledků činností dětí

Hlavním předmětem této metody byla analýza pracovních listů, které byly zakládány do portfolia každého z nich, aby mohla být provedena zaprvé srovnání za určité období každého dítěte a zadruhé porovnání dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky.

- rozhovor s dětmi

Metoda byla použita každou hodinu při práci s dětmi. Patří sem úvodní, motivační rozhovor, ale také hodnocení dětí, které bylo rozvíjeno sebereflexí formou slovního zhodnocení.

- rozhovor s pedagogickými pracovníky MŠ

Kroužek byl konzultován i s mojí vedoucí učitelkou, která má dlouholeté zkušenosti při práci s dětmi předškolního věku. Děti také zná a při mé nepřítomnosti kroužek zastupovala. Často s ní byl veden rozhovor na téma rozvoj oblastí školní zralosti.

Pro analýzu dat byly využity metody:

- experiment formou vstupní a výstupní diagnostiky

Pro tuto metodu byla použita vstupní a výstupní diagnostika, aby mohly být děti srovnány a vyhodnoceny určené cíle a hypotézy. Vstupní diagnostiku byla provedena v měsíci říjnu podle knih Diagnostika dítěte předškolního věku – Co by mělo dítě umět od 3 do 6 let a Školní zralost – Co by mělo dítě umět před vstupem do školy od autorek Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová. Kniha je zaměřená na jednotlivé oblasti školní zralosti, které jsou podrobně rozepsány v teoretické části, tj. motorika, grafomotorika, kresba, řeč, sluchové vnímání a paměť, zrakové vnímání a paměť, vnímání prostoru a prostorové představy, vnímání času, základní matematické představy, sociální dovednosti, práceschopnost, pozornost, sebeobsluha a samostatnost.

Výstupní diagnostika byla provedena v polovině března s pomocí listů Sledování a hodnocení rozvoje a učení předškoláka, které najdeme v knize Pedagogické hodnocení v pojetí v RVP PV (Metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy). Celý list obsahuje desatero předškoláka. Z kapitol zaměřených na praktickou samostatnost, sociální informovanost, citovou samostatnost, sociální samostatnost, řeč (výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, bezproblémová komunikace), grafomotoriku (lateralita ruky, koordinace ruky a oka, držení tužky), diferencované vnímání (sluchová a zraková analýza a syntéza), logické a myšlenkové operace, záměrnou pozornost, úmyslnou paměť pro učení, pracovní chování a záměrné učení, byly vybrány tři kapitoly, které se budou v práci zkoumat více detailně. A to grafomotorika, diferencované vnímání a řeč. Hodnocení uvedu v tabulkách, které na konci výstupní diagnostiky bude popsáno slovně. Hodnocení se u jednotlivých činností provádí podle číselné stupnice:

- 1 dosud nezvládá
- 2 zvládá s vynaložením maximálního úsilí
- 3 přetrvávají problémy
- 4 zvládá spolehlivě, bezpečně

6. Výzkumný vzorek

Mým výzkumným vzorkem byly vybrané děti z mateřské školy Křetín, které mají nastupovat následující školní rok do školy nebo jsou s odkladem školní docházky. Tento školní rok navštěvuje tento kroužek 7 dětí (5 kluků a 2 holky), z toho 2 s odkladem školní docházky.

První skupinou byly vybrané děti s odkladem školní docházky: Izabela a Jiřík.

IZABELA – 6 LET – narozeniny duben

Holčička z nedaleké vesnice, která je vysokého věku, dostala návrh na odklad školní docházky při zápisu do základní školy, a to hlavně z důvodů problémů v oblasti řeči, konkrétně vyvozování sykavek. Přidali se k tomu i ostatní faktory jako celková nepozornost, neschopnost soustředit se na zadaný úkol a nepochopení daného úkolu. Při návštěvě pedagogicko-psychologické poradny byl holčičce navržen odklad školní docházky, se kterým rodiče nakonec souhlasili. Individuální logopedická péče byla doporučena pedagogy v MŠ během školního roku. Dívka do péče logopeda přes doporučení nenastoupila.

JIŘÍ – 6 LET – narozeniny červenec

Jiřík spolu s rodiči navštívil pedagogicko-psychologickou poradnu již před zápisem do základní školy, zápisu se zúčastnili, ale již věděli, že od následujícího školního roku Jiřík do školy nenastoupí. Doporučení k návštěvě poradny bylo také na základě práce při edukativně stimulačních skupinách pro předškolní děti a na doporučení učitelek z mateřské školy. Jiřík byl nesamostatný, zadaným úkolům neporozuměl, nedokázal reagovat na pokyn, objevovaly se problémy v grafomotorice, zrakovém i sluchovém vnímání, předmatematických představách i v rozvoji řeči. Pravidelně navštěvuje logopedickou ambulanci. Opět již v novém školním roce je vidět velké zlepšení a chuť do práce, která je u dětí velice důležitá. Při skupinových aktivitách vynikal, reagoval na moje otázky a byl aktivní. Zlepšila se jeho pozornost a zapojení téměř do všech činností. Objevují se poruchy v chování a to hlavně v kolektivu, kde se předvádí před ostatními. Občas vyrušuje hlasitým smíchem a vykřikuje. Jeho poznatky o světě, přírodě a vesmíru jsou velice pestré a jsou nabitě v domácím prostředí.

Druhou skupinou byly vybrané děti bez odkladu školní docházky: FILIP, JAKUB, KLÁRA, ONDŘEJ, PATRIK.

FILIP – 5 LET – narozeniny červen

Filip je chytré a bystré dítě, který dokáže nad zadaným úkolem nebo situací přemýšlet. Dokáže použít logické myšlení, ale také má spoustu poznatků o okolním světě. Někdy je jeho odpověď až neuvěřitelná, jako by neodpovídala ani jeho věku. Čili v rozvoji paměti, myšlení, předmatematických představ reaguje bez problémů. Problém mu nedělá ani rozvoj jemné a hrubé motoriky. V oblasti grafomotoriky zadaný úkol zvládne, ale je nedbalý. Snaží se mít úkol co nejrychleji hotový. Tím, že spěchá, nedotahuje cviky, které potom vypadají, jako by je nezvládal. Omalovánku vyškrtá často jednou barvou a přetahuje ji. Při práci je neklidný, často vyrušuje, pobíhá po třídě, vykřikuje, že je hotový.

JAKUB – 5 LET – narozeniny květen

Jakub nezvládá tempo skupiny, pracuje velice pomalu, ale zadaný úkol zvládne dokončit. Projevuje se velice nesměle. Při skupinovém dotazování se sám nepřihlásí, i přesto, že odpověď zná. Problém se vyskytuje i v oblasti grafomotoriky, kdy je celková neuvolněnost ruky, tužku drží křečovitě a od toho se odvíjí i výsledek.

Přetrvává nevyhraněnost laterality, kdy přehazuje tužku z pravé ruky do levé, často podle toho, na které straně papíru pracuje. Zrakové vnímání je pro něj dost obtížné, jiný obrázek v řadě rozliší s dopomocí. Dokáže rozložit slovo do slabik, první a poslední písmeno však nepozná. Zná spoustu lidových písní a básní. Rád se se mnou zapovídá, ale až všechny děti odejdou do vedlejší třídy.

KLÁRA – 5 LET – narozeniny prosinec

Klárka pracuje podle pokynů, dokáže splnit zadaný úkol. Ruku má uvolněnou, tužku drží správně třemi prsty. Zvládá základní cvičení pro sluchové i zrakové vnímání. Je pečlivá, starostlivá a pozorná. Při práci ve skupině nijak nevyčnívá, ale při individuálním rozhovoru odpovídá a reaguje na zadanou otázku nebo téma. Rozezná základní geometrické tvary, orientuje se v prostoru a má základní poznatky o předmatematických představách. Nevyzrála v oblasti sociální zralosti.

ONDŘEJ – 5 LET – narozeniny červenec

Ondřej je klidný, stydlivý chlapec menšího vzrůstu. Projevuje se hlavně před svými kamarády a lidmi, které zná. Od tohoto školního roku velká absence. V měsíci září přetrvávaly adaptační a sociální problémy, hlavně při loučení s rodiči při vstupu do třídy. Plakal, nechtěl jít do třídy, vymýšlel si důvody, proč ve školce nejít na odpočinek na lůžku apod.

PATRIK – 5 LET – narozeniny červen

Patrik pochází ze sociálně slabší rodiny, nežije s otcem. Velké problémy jsou v oblasti řeči, jeho řeč je téměř nesrozumitelná. Logopedii navštěvuje již druhým rokem, ale pouze 1x za 14 dní a domácí příprava není dostatečná. Nedokáže reagovat na pokyn, ani na zadaný úkol, které často nepochopí. Potřebuje zadání vysvětlit jinými slovy nebo ukázat, tedy využívat spíše názorné formy zadání s přesnějším popisem. Úchop tužky není správný. Při rozvoji sluchového vnímání nedokáže reagovat, neurčí první a poslední písmeno. Zrakové vnímání zvládne s dopomocí. Zadaný úkol často splete, nedrží se zadání.

7. Průběh a podmínky šetření

Průběh a podmínky šetření popisují já, v roli učitelky. Předškolák je kroužek, který probíhá v mateřské škole Křetín v rámci běžných dopoledních činností, a to každé úterý, tedy 1x týdně. Je určený pro děti předškolního věku, tedy děti, které mají nastoupit následující školní rok do školy. Kroužek samozřejmě navštěvují i děti s odkladem školní docházky. Zaměřuje se na školní docházku dětí. Činnosti prováděné v kroužku jsou zaměřeny na rozvoj oblastí školní zralosti, a to zejména grafomotoriky, motoriky, sluchového a zrakového vnímání, předmatematických představ a řeči. Důležité jsou také sebeobsluha a práceschopnost, které jsou trénovány např. chystáním pomůcek a úklidem pracovního místa. Vedení kroužku je strukturováno vytvořením podmínek podobným těm ve škole. Dodržují pravidla, která mají na magnetické tabuli pomocí piktogramů, tj. „hlásím se, nevykřikuji, neběhám po třídě.“ Pracují samostatně i na pokyn paní učitelky a všichni mají dostatek času zadaný úkol dokončit. Tento školní rok jej navštěvuje 7 dětí, z toho 2 s odkladem školní docházky. Do činností tohoto kroužku jsou zařazovány skupinové i individuální činnosti. Kroužek není zaměřen na výuku základního trivia, tedy čtení, psaní a počítání, ale na rozvíjení těch oblastí a činností, které jsou jakýmsi předvojem těchto činností. Kroužek probíhá od října do května. Pro moji práci to bylo období od října do března.

Každá hodina tohoto kroužku trvá maximálně 45 minut. Dítě předškolního věku se dokáže soustředit kolem 20 minut, proto do činností zařazujeme také motivaci, relaxační a oddechové cvičení mezi jednotlivými úseky, které jsou vždy zaměřeny na určitou oblast školní zralosti. Na začátku školního roku začínáme hodiny tím, zda si děti vůbec uvědomují svou roli předškoláka. Činnosti se snažíme pojmout od nejjednoduššího ke složitějšímu. Tedy například v oblasti grafomotoriky je důležitá uvolněnost ruky a správné držení tužky, až poté pokračujeme rovnou čarou, obloučky a vlnkami, kdy každá oblast je důležitá pro rozvoj psaní nějakého písmene. Podobně je tomu u dalších oblastí.

Hodinu máme vždy zaměřenou na nějaké téma, které je většinou aktuální a odpovídá tematickým celkům, které právě máme i při ostatních činnostech v MŠ. Hodinu začínáme motivací, která je buď vnitřní, nebo vnější. Často si vykládáme nebo čteme nějaký příběh nebo pohádku, která je zaměřena na dané téma, a potom ji rozebíráme (popis děje, posloupnosti děje, charakteristika postav, hlavní znaky apod.). Během hodiny

plníme jeden až dva pracovní listy, které jsou zaměřeny na oblasti školní zralosti. Mezi pracovní listy, ale vkládáme relaxační, pohybové, hudební a dramatické činnosti. Děti předškolního věku potřebují změnu a pestrost činností. Vše probíhá formou hry, která je základem tohoto věku. Na konci probíhá hodnocení. Někdy hodnotím děti já, vždy převažuje pochvala, ale snažím se i o sebehodnocení dětí.

Zápis činností pro tuto práci byl prováděn vždy po dané lekci. Děti byly pozorovány a bylo zaznamenáváno, co se jim daří, co méně, co vůbec. Od toho se vždy bude odvíjet moje příprava na další hodiny. Od začátku byly zakládány pracovní listy, na kterých jsou odchylky a vývoj dost patrné. Plán byl vždy zaměřen na to, co se dětem daří méně. Při skupinové práci se děti navzájem doplňovaly, při individuálních činnostech byly děti vedeny ke správnému výsledku a pochopení dané činnosti. Důležité bylo, aby se v určitém časovém intervalu objevily všech oblasti a práce nebyla jednostranná. Na začátku další hodiny bylo také prováděno opakování minulé hodiny, které pro mě bylo také jistou zpětnou vazbou.

8. Výsledky analýzy dat a interpretace zjištění

8.1 Vstupní diagnostika dětí

Vstupní diagnostika byla provedena v měsíci říjnu, při zahájení kroužku, podle knih Diagnostika dítěte předškolního věku – Co by mělo dítě umět od 3 do 6 let a Školní zralost – Co by mělo dítě umět před vstupem do školy od autorek Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová. Kniha je zaměřená na jednotlivé oblasti školní zralosti, které jsou podrobně rozepsány v teoretické části, tj. motorika, grafomotorika, kresba, řeč, sluchové vnímání a paměť, zrakové vnímání a paměť, vnímání prostoru a prostorové představy, vnímání času, základní matematické představy, sociální dovednosti, práce schopnost, pozornost, sebeobsluha a samostatnost. Pro vstupní diagnostiku byly vybrány oblasti: motorika, grafomotorika a kresba, řeč, sluchové vnímání, zrakové vnímání. Nejprve byla provedena vstupní diagnostika dětí s odkladem školní docházky:

IZABELA – 6 LET – narozeniny duben

Motorika, grafomotorika, kresba

Spontánní kresba - kreslení vyhledává, nakreslí dvojdimenzální postavu i s detaily. Grafomotorické prvky – zvládá cvičení na zuby i rozvoj smyčky. Občas vyjede z linky (Vizte Příloha 1). Návyky při psaní – tužku drží správně, tj. třemi prsty. Ruka je správně postavená, ale není uvolněná. Zasekává se a tlačí na podložku. Tahy nejsou plynulé. Lateralita je vyhraněná – praváctví.

Řeč

Izabela již navštěvuje logopedickou ambulanci, kde pracuje na nápravě řeči. V oblasti foneticko-fonologické problém ve výslovnosti sykavek (sibilantů) a r, ř. Artikulační obratnost je pomalá. V oblasti lexikálně – sémantické zvládá řeči v okruhu běžného rozhovoru i instrukcím dobře rozumí. Má věku přiměřenou slovní zásobu. Smysluplně popíše, co je na obrázku. Problém ji dělá popsát nesmysl na obrázku. Interpretuje pohádku, příběh s obrázkovým doprovodem, bez obrázku nezvládá. Nedokáže definovat význam slova. Tvoří protiklady a slova stejného významu i bez vizuální podpory. V oblasti morfologicko-syntaktické se nevyskytují větší problémy. Zvládá mluvit ve větách, užívá všechny druhy slov, mluví gramaticky správně, pozná nesprávně utvořenou větu a do příběhu doplní slovo ve správném tvaru. V oblasti

pragmatické roviny přirozeně navazuje verbální kontakt, dokáže vést dialog, adekvátně odpovídá na otázky, ptá se, řekne jméno, příjmení, věk a bydliště. Užívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu nebo pohádce. Problém se sluchovou diferenciací, konkrétně s rozlišováním slov a bezvýznamové slabiky. Chybuje také ve sluchové analýze a syntéze – nevyhledá a neurčí první a poslední hlásku slova. Zvládne vyhledat rýmující se dvojice a určit počet slabik ve slově. Sluchovou paměť zvládá s dopomocí, zopakuje větu z více slov a zopakuje čtyři nesouvisející slova. Napodobí rytmus, zopakuje záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí a vyjmenuje odstíny barev. Vyhledá tvar na pozadí, tedy zvládne odlišit figuru a pozadí. V oblasti zrakové diferenciaci odliší shodné a neshodné dvojice lišící se detailem. Odliší shodné a neshodné dvojice lišící se horizontální a vertikální polohou. Poskládá obrázek z několika částí, doplní chybějící části obrázku. Zrakovou paměť má také dobře zvládnutou, pozná viděné obrázky a umístí obrázky na místo.

JIŘÍ – 6 LET – narozeniny červenec

Motorika, grafomotorika, kresba

Kreslení vyhledává, rád kreslí přírodovědné věci – vesmír a dinosaury. Postavu nakreslí i s detaily. Grafomotorické prvky jako jsou zuby a horní smyčka zvládne. Ruka je uvolněná (Vizte Příloha 2), tužku drží správně. Netlačí na podložku, tahy jsou plynulé. Tah jedné linie zvládne. Lateralita je vyhraněná – praváctví.

Řeč

Logopedickou péčí již nenavštěvuje. V rovině foneticko-fonologické se neobjevují závažnější problémy, nechybuje ve výslovnosti, jeho artikulační výslovnost je obratná. Co se týče oblastí z roviny lexikálně-sémantické, tak zvládá řeči v okruhu běžného hovoru, má věku přiměřenou slovní zásobu, smysluplně popíše, co je na obrázku, pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku, interpretuje pohádku, příběh bez obrázkového doprovodu a definuje význam pojmu. Dokáže tvořit nadřazené pojmy, protiklady a slova podobného významu i bez vizuální podpory. V rovině morfologicko-syntaktické zvládne mluvit ve větách a souvětích, užívá všechny druhy slov, mluví gramaticky správně, pozná

nesprávně utvořenou větu, do příběhu doplní slovo ve správném tvaru. Pragmatickou rovinu zvládá bez problémů, kdy přirozeně navazuje verbální kontakt, dokáže vést dialog, adekvátně odpovídá na otázky, řekne jméno, příjmení, věk a bydliště. Užívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu a pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci rozliší slova i bezvýznamové slabiky. Při sluchové analýze a syntéze zvládne vyhledat rýmující se dvojice, určí počet slabik ve slově, určit první písmeno ve slově, ale poslední písmeno zvládá určit s dopomocí. V oblasti sluchové paměti zvládne zopakovat větu z více slov a zopakuje čtyři nesouvisející slova. Napodobí rytmus, zvládá záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí a pozná odstíny barev. Vyhledá tvar na pozadí, tedy určí figuru a pozadí. V oblasti zrakové diferenciaci odliší shodné a neshodné dvojice lišící se horizontální nebo vertikální polohou. Problém se objevuje v odlišení shodné a neshodné dvojice lišící se detailem. Poskládá celek z několika částí, doplní chybějící část obrázku. Poznává viděné obrázky a umístí obrázky na místo.

Následně byla provedena vstupní diagnostika u dětí bez odkladu školní docházky:

FILIP – 5 LET – narozeniny červen

Motorika, grafomotorika, kresba

Spontánní kresbu nevyhledává. Nakreslí dvojdimenzionální postavu, kde chybí některé detaily, jako jsou vlasy a prsty. Omalovánku přeškrťává většinou jednou barvou. Často spěchá (Vizte Příloha 3). Zvládne grafomotorické prvky jako zuby a horní smyčka. Občas vyjede z linky. Návyky při kreslení jsou správné, tužku drží správně, tj. třemi prsty. Postavení ruky je správné. Ruku má uvolněnou. Mírně tlačí na podložku. Tahy jsou plynulé. Tah jedné linie zvládne. Lateralita je vyhraněná – praváctví.

Řeč

Filip nenavštěvuje logopedickou ambulanci, protože není potřeba. V rovině foneticko-fonologické vyslovuje správně, i artikulační obratnost je v pořádku. V oblastech roviny lexikálně-sémantické zvládá řeči v okruhu běžného rozhovoru i instrukcím dobře rozumí. Má věku přiměřenou slovní zásobu. Smysluplně popíše, co je

na obrázku, pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku. Interpretuje pohádku, příběh bez obrázkového doprovodu. Definuje význam pojmu. Nevytvoří protiklady, nadřazené pojmy a slova podobného významu ani s vizuální podporou. V rovině morfologicko-syntaktické se nevyskytují problémy. Mluví ve větách a souvětích, užívá všechny slovní druhy, mluví gramaticky správně, pozná nesprávně utvořenou větu a do příběhu doplní slovo ve správném tvaru. V rovině pragmatické přirozeně navazuje verbální kontakt, dokáže vést dialog, adekvátně odpovídá na otázky, ptá se. S jistotou řekne svoje jméno, příjmení, věk a bydliště. Užívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu a pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci rozliší slova, nezvládá rozlišit bezvýznamové slabiky. S dopomocí zvládne úkoly pro sluchovou analýzu a syntézu jako jsou vyhledávání rýmujících se dvojice, určení počtu slabik, určení první a poslední hlásky ve slově. Zopakuje větu z více slov a zopakuje čtyři nesouvisející slova. Napodobí rytmus a zvládá záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí barvy a pojmenuje je. Vyhledá tvar na pozadí. Problém se vyskytuje u zrakové diferenciaci, s dopomocí rozliší shodné a neshodné dvojice lišící se detailem, lišící se horizontální a vertikální polohou (Vizte Příloha 4). V oblasti zrakové analýzy a syntézy poskládá obrázek z několika částí a doplní chybějící části v obrázku. Poznává viděné obrázky a umístí obrázky na místo.

JAKUB – 5 LET – narozeniny květen

Motorika, grafomotorika, kresba

Málo si jako neřízenou činnost vybere kreslení. Nakreslí dvojdimenzionální postavu s detaily, pouze prsty chybí. Nezvládá základní grafomotorické prvky, nezvládá rovnou čáru, natož zuby a horní smyčku (Vizte Příloha 5). Návyky při psaní nejsou správné, tužku sice drží dobře, ale ruka je neuvolněná, tužkou tlačí do podložky, tahy nejsou plynulé (Vizte Příloha 6). Problém s vizuomotorikou, tah jedné linie nezvládá. Lateralita je nevyhraněná, při samotných cvičení přehazuje tužku z jedné ruky do druhé.

Řeč

Jakub nenavštěvuje logopedickou ambulanci. V oblasti foneticko-fonologické roviny nemá problém s výslovností, artikulační obratnost je pomalá. V rovině lexikálně-sémantické má problém řeči v okruhu běžného rozhovoru. Nerad komunikuje před třídou, vyhledává menší skupinu nebo individuální rozhovor s paní učitelkou. Instrukcím dobře rozumí. Má věku přiměřenou slovní zásobu, smysluplně popíše, co je na obrázku. Problém mu dělá interpretace pohádky, příběhu, potřebuje obrázkový doprovod. Definuje význam pojmu. Nevytvoří protiklady, nadřazené pojmy a synonyma bez obrázkové podpory. V rovině morfologicko-syntaktické mluví ve větách, ovšem velice stručně. Užívá všechny slovní druhy, mluví gramaticky správně. Nepozná nesprávně utvořenou větu. Do příběhu nedoplní slovo ve správném tvaru. V pragmatické rovině přirozeně nenavazuje verbální kontakt, dialog vést dokáže, ovšem ne v každé situaci. Řekne jméno, příjemní, věk a bydliště. Očnímu kontaktu se vyhýbá.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu nebo pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci rozliší slova, nezvládne rozlišit bezvýznamové slabiky. V oblasti sluchové analýzy a syntézy nevyhledá rýmující se dvojice, určí počet slabik ve slově, pozná první hlásku ve slově. Poslední hlásku ve slově nepozná. Zopakuje větu z více slov, nezopakuje čtyři nesouvisející slova. Vnímání rytmu nezvládá, nenapodobí rytmus, nezvládne zopakovat záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Pozná odstíny barev a pojmenuje odstíny barev. Problém s vyhledáním tvaru na pozadí. Neodliší shodné a neshodné dvojice lišící se detailem, ani horizontální a vertikální polohou. Poskládá obrázek z několika částí a doplní chybějící části v obrázku. Pozná viděné obrázky, dokáže je popsat.

KLÁRA – 5 LET – narozeniny prosinec

Motorika, grafomotorika, kresba

Spontánní kreslení nevyhledává. Kresba postavy neodpovídá věku. Nakreslí hlavonožce s detaily a špatným počtem prstů. Grafomotorické prvky jako jsou zuby a horní oblouk zvládá s dopomocí, často vyjede mimo linku. Držení tužky je správné, ruka je uvolněná, netlačí na podložku a tahy jsou plynulé. V oblasti vizuomotoriky se

nedokáže držet jedné linie při rozcvičovacím cvičení (Vizte Příloha 7). Lateralita je vyhraněná – praváctví.

Řeč

Klárka nenavštěvuje logopedickou ambulanci. V oblasti foneticko-fonologické nemá problém s výslovností ani s artikulační obratností. V rovině lexikálně-sémantické zvládá běžný rozhovor i instrukcím dobře rozumí. Má věku přiměřenou slovní zásobu. Smysluplně popíše, co je na obrázku. Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku. Interpretuje pohádku, příběh i bez obrázkového doprovodu. Definiuje význam pojmu. Tvoří protiklady, nadřazené pojmy a synonyma pouze s obrázkovou podporou. V rovině morfológicko-syntaktické mluví ve větách a souvětích, užívá všechny druhy slov, mluví gramaticky správně. Nepoznává nesprávně utvořenou větu a do příběhu nedoplní slovo ve správném tvaru. V pragmatické rovině přirozeně navazuje verbální kontakt s vrstevníky i dospělými. Dokáže vést dialog, adekvátně odpovídat na otázky a ptát se. Řekne jméno, příjmení, věk a bydliště. Užívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu i pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci rozliší slova i bezvýznamové slabiky. V oblasti sluchové analýzy a syntézy vyhledá rýmující se dvojice, určí počet slabik ve slově, nezvládá určování první a poslední hlásky ve slově. Zopakuje větu z více slov, nezopakuje čtyři nesouvisející slova. Ve vnímání rytmu se objevují potíže, nenapodobí rytmus a nezvládá zopakovat záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí odstíny barev a dokáže je pojmenovat. Nevyhledá figuru na pozadí. Potíže v oblasti zrakové diferenciaci, kdy neodliší shodné a neshodné dvojice lišící se detailem, horizontální či vertikální polohou. Nedokreslí druhou polovinu obrázku (Vizte Příloha 8). Poskládá obrázek z několika částí, doplní chybějící část v obrázku. Poznává viděné obrázky, umístí obrázky na místo.

ONDŘEJ – 5 LET – narozeniny červenec

Z důvodu velké absence (adenotomie) byla prováděna vstupní diagnostika až v měsíci listopad. Ondra neměl problém zapojit se do kroužku a přijmout roli předškoláka.

Motorika, grafomotorika, kresba

Spontánní kresbu nevyhledává. Nakreslí dvojdimenzální postavu, která má málo detailů, špatný počet prstů a chybí ji krk. Zvládá grafomotorické prvky jako jsou rovné čáry, zuby a horní oblouk (Vizte Příloha 9). Návyky při kreslení má správné, tužku drží třemi prsty, ruka je uvolněná. Tahy nejsou plynulé, ruka se zasekává. S velkým úsilím zvládne vést jednu linii (Vize Příloha 10). Lateralita je vyhraněná – leváctví.

Řeč

Ondřej nenavštěvuje logopedickou ambulanci. V rovině foneticko-fonologické zvládá výslovnost a artikulační obratnost. V rovině lexikálně-sémantické přetrvávají problémy v řeči běžného hovoru. Spíše komunikuje se skupinou vrstevníků, dospělým a autoritě odpovídá stroze, spíše jednoslovně. Instrukcím rozumí dobře. Od problému s vyjadřováním se odvíjí i další oblasti této roviny. Pozná nesmysl na obrázku, ale nedokáže ho pojmenovat. Nezvládne interpretovat pohádku, příběh ani s obrázkovým doprovodem. Nezvládne definovat význam pojmu. Tvoří protiklady, nadřazené pojmy a synonyma s obrázkovou podporou. V rovině morfologicko-syntaktické nemluví ve větách a souvětích, neužívá všechny slovní druhy, nemluví gramaticky správně. Kontakt přirozeně navazuje pouze s malou skupinou vrstevníků, se kterými dokáže vést dialog a jednoduše odpovídat na otázky, neptá se. Řekne jméno, příjmení, věk a bydliště. Neužívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá příběhu a pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci rozliší slova, ale nerozliší bezvýznamové slabiky. V oblasti sluchové analýzy a syntézy vyhledá rýmující se slova, určí počet slabik ve slově, určí počáteční hlásku slova, nepozná poslední hlásku slova. S dopomocí zopakuje větu z více slov, nezopakuje čtyři nesouvisející slova. V oblasti rytmu napodobí rytmus, nezvládne záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí odstíny barev a pojmenuje odstíny barev. Nevyhledá tvar na pozadí. S dopomocí odliší shodné a neshodné dvojice lišící se detailem, horizontální i vertikální polohou. Poskládá obrázek z několika částí. Doplní chybějící část v obrázku. Pozná viděné obrázky a umístí obrázky na místo.

Motorika, grafomotorika, kresba

Kreslení nevyhledává. Vyhledává lepení a stříhání. Nakreslí dvojdimenzální postavu bez detailů, se špatným počtem prstů a bez krku. S těžkostí zvládá grafomotorické cvičení jako jsou zuby a horní smyčka. Návyky při kreslení nemá. Držení tužky a postavení ruky není správné. Ruka není uvolněná a tlačí na podložku. Tahy nejsou plynulé a nedokáže vést jednu linii (Vizte Příloha 11). Lateralita vyhraněná – praváctví.

Řeč

V oblasti řeči se objevují velké problémy. Navštěvuje již rok logopedii, ale pouze 1x za 14 dní a domácí příprava není dostatečná. Řeč je téměř nesrozumitelná, má rychlé tempo. V rovině foneticko-fonologické nezvládá výslovnost ani artikulační obratnost. V rovině lexikálně-sémantické vede řeči v okruhu běžného rozhovoru, ale není mu rozumět. Instrukcím rozumí dobře. Slovní zásoba je dostačující. Slova zná, chápe jejich význam, jen se musí soustředit na jejich výslovnost. Nedokáže smysluplně popsat, co je na obrázku. Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku. Nezvládá interpretovat pohádku, příběh ani s obrázkovým doprovodem. Nedefinuje význam pojmu. Nevytvoří protiklady, nadřazené pojmy a synonyma, ani s dopomocí obrázkovou podporou. V rovině morfologicko-syntaktické mluví ve větách, které jsou nesrozumitelné. Užívá všechny druhy slov. Nemluví gramaticky správně, nepoznává nesprávně utvořenou větu a do příběhu nedoplní slovo ve správném tvaru. V rovině pragmatické přirozeně navazuje verbální kontakt, ale jeho srozumitelnost mu neumožňuje spontánně komunikovat, vést dialog a adekvátně odpovídat na otázky. Často se ptá. Řekne jméno a příjmení. Věk a bydliště neřekne. Užívá oční kontakt.

Sluchové vnímání

Naslouchá krátkému příběhu a pohádce. V oblasti sluchové diferenciaci nerozlišuje slova ani bezvýznamové slabiky. Problémy ve sluchové paměti – nevyhledává rýmující se dvojice, neurčí počet slabik, ani první a poslední hlásku ve slově. Zopakuje větu z více slov, nezvládne zopakovat čtyři nesouvisející slova. V oblasti vnímání rytmu napodobí rytmus, nezvládne záznam rytmické struktury.

Zrakové vnímání

Přiřadí odstíny barev a pojmenuje je. Nevyhledá tvar na pozadí. Nezvládne odlišit shodné a neshodné dvojice lišící se detailem, horizontální a vertikální polohou. Poskládá obrázek z několika částí a doplní chybějící části v obrázku. Poznává viděné obrázky, neumístí je na místo.

8.2 Výstupní diagnostika

Výstupní diagnostiku provedu v polovině března s pomocí listů Sledování a hodnocení rozvoje a učení předškoláka, které najdeme v knize Pedagogické hodnocení v pojetí v RVP PV (Metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy). Celý list obsahuje desatero předškoláka. Z kapitol zaměřených na praktickou samostatnost, sociální informovanost, citovou samostatnost, sociální samostatnost, řeč (výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, bezproblémová komunikace), grafomotoriku (lateralita ruky, koordinace ruky a oka, držení tužky), diferencované vnímání (sluchová a zraková analýza a syntéza), logické a myšlenkové operace, záměrnou pozornost, úmyslnou paměť pro učení, pracovní chování a záměrné učení, vyberu tři kapitoly, kterými se budu ve své práci zabývat více detailně. A to grafomotorika, diferencované vnímání a řeč. Hodnocení uvedu v tabulkách, které na konci výstupní diagnostiky popíšu slovně.

Hodnocení se u jednotlivých činností provádí podle číselné stupnice:

- 1 dosud nezvládá
- 2 zvládá s vynaložením maximálního úsilí
- 3 přetrvávají problémy
- 4 zvládá spolehlivě, bezpečně

Nejprve byla provedena výstupní diagnostika u dětí s odkladem školní docházky:

IZABELA

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 1 – Grafomotorika, Izabela

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	4
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	4
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	4

V oblasti grafomotoriky se neobjevují žádné problémy. Lateralita je vyhraněná. Je zručná, ráda se zapojuje do všech manipulativních činností. Tužku drží správně, ruka je uvolněná. Dokáže provést grafomotorická cvičení od nejjednodušších, až po ty složitější.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 2 – Diferencované vnímání, Izabela

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	4
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	4
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	3

Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	4
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4
Postřehne změny ve svém okolí.	4

V oblasti zrakového a sluchového vnímání rozliší podstatné znaky. Určí první a poslední písmeno. Slyší hlásku ve slově. Problémy přetrvávají při hraní slovního fotbalu. Nedokáže reagovat. Z mé zkušenosti tato hra dětem dělá problémy. Složí obrázek z několika tvarů. Ráda skládá i puzzle. Reaguje na změny ve svém okolí.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 3 – Řeč, Izabela

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	3
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	4
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	4
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	4
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	3
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

Stále navštěvuje logopedii, přetrvávají problémy s výslovností hlásek r a ř. Dokáže mluvit ve větách a popsat příběh, který slyšela. Je schopna běžného dialogu s dospělým i s dětmi. Chápe časoprostorové pojmy, zná dny v týdnu. Bezpečně pozná a popíše geometrické tvary.

Izabela je po odkladu školní docházky, udělala velký posun. Odklad byl dobrým rozhodnutím hlavně ze strany rodičů, kteří ze začátku váhali. V září nastupuje do základní školy.

JIŘÍ

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 4 – Grafomotorika, Jiří

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	4
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	4
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	4

Oblast grafomotoriky je naprosto v normě. Již v říjnu bylo vidět velké zlepšení, které bylo v dalším rozvoji jen potvrzeno. Lateralita je vyhraněná, ruka uvolněná, tužku drží správně. K činnostem přistupuje zodpovědně a pečlivě. Zadaný úkol pochopí a dokončí. Rád kreslí, stříhá a vyrábí různé postavičky z jeho oblíbených filmů. Jsou zde vidět opravdu velké pokroky.

**DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA
A SYNTÉZA**

Tabulka č. 5 – Diferencované vnímání, Jiří

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	4
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	3
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	3
Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	4
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4
Postřehne změny ve svém okolí.	4

Rozlišuje podstatné znaky předmětů, předmět popíše. Přetrvávají problémy ve sluchové analýze, v určování prvního a posledního písmene, nedokáže hrát slovní fotbal. Slovo dokáže rozložit na slabiky. Zrakové vnímání je v normě. Poskládá obrázek z několika tvarů, najde 5 rozdílů na dvou obrázcích. Svoje okolí dobře zná, orientuje se, proto v něm postřehne i jakékoli změny.

**ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ
ZÁSOBA, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE**

Tabulka č. 6 – Řeč, Jiří

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	3
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	4
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4

Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	4
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	4
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	4
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

Logopedii již nenavštěvuje, výslovnost hlásek je bez větších obtíží. Dokáže vést dialog s dospělými i s vrstevníky. Rád vypráví příběhy, zážitky a poznatky o přírodě a vesmíru. Časoprostorová orientace mu nedělá problém. Zná dny v týdnu i geometrické tvary.

Jak již bylo zmíněno, odklad školní docházky, zde byl jasnou volbou a Jiřík udělal velké pokroky. Před tím do školy nechtěl, teď se do školy těší a nejráději by do ní nastoupil hned. Je aktivní, do činností se iniciativně zapojuje. Většinu oblastí školní zralosti zvládá bez komplikací. V září nastoupí do základního vzdělávání. Izabela i Jiřík jsou děti s odkladem školní docházky, který jim byl určitě ku prospěchu, ani jeden z nich nebyl na školu připraven.

Poté byla provedena výstupní diagnostika u dětí bez odkladu školní docházky:

FILIP

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 7 – Grafomotorika, Filip

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	3

Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	4
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	4

V oblasti grafomotoriky zvládá bez větších obtíží. Lateralita je vyhraněná. Je zručný při zacházení s předměty, ale kreslení a střihání nevyhledává. Rád modeluje a staví. Tužku drží správně a ruka je uvolněná.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 8 – Diferencované vnímání, Filip

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	4
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	4
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	3
Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	4
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4
Postřehne změny ve svém okolí.	4

V oblasti zrakového vnímání rozlišuje podstatné znaky předmětů, jako je barva, tvar, figura a pozadí. Rozlišuje zvuky, slyší první i poslední hlásku ve slově. Problémy ve hraní slovního fotbalu, obtíže s pochopením hry. Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích. Dovede složit obrázek z několika tvarů. Postřehne změny a orientuje se ve svém okolí.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 9 – Řeč, Filip

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	4
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	4
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	4
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	4
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	4
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

Filip nemá v oblasti řeči problémy, správně vyslovuje všechny hlásky. Je upovídaný, mluví ve větách, dovede vyprávět příběh. Rád vypráví pohádky. Mluví gramaticky správně. Rozumí většině slov a běžně užívaných výrazů, má bohatou slovní zásobu. Běžně komunikuje s dětmi i s dospělými. Je schopen dialogu. Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci. Zná bezpečně geometrické tvary.

JAKUB

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 10 – Grafomotorika, Jakub

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	2

Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	3
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	2
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	2

V oblasti grafomotoriky se pořád objevují značné problémy. Lateralita není vyhraněná. Při práci přendává tužku z jedné ruky do druhé. Při zacházení s předměty, hračkami a pomůckami přetrvávají problémy. Není zručný. Nemá zafixovaný správný úchop tužky, zápěstí a ruka nejsou uvolněné. S vynaložením maximálního úsilí napodobuje základní geometrické obrazce a různé tvary.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 11 – Diferencované vnímání, Jakub

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	3
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	3
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	2
Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	3
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	3
Postřehne změny ve svém okolí.	4

V oblasti zrakového vnímání přetrvávají problémy v rozlišování podstatných znaků předmětů. Určí barvu a tvar, nerozliší figuru a pozadí. Rozlišuje zvuky ve slově,

určí první hlásku ve slově. Neumí hrát slovní fotbal a neurčí poslední hlásku ve slově. Slovo dovede vytleskat na slabiky. Nenajde rozdíl na dvou podobných slovech. Dovede složit obrázek z méně tvarů. Postřehne poutavé změny ve svém okolí. Často působí jako zmatený a nepozorný.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 12 – Řeč, Jakub

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	3
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	2
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	3
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	3
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	3
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

Vzhledem k jeho tiché povaze se stále vyskytují nedostatky v této oblasti. Jakub vyslovuje správně téměř všechny hlásky, ale nevyhledá navazování dialogu. Stále komunikuje spíše se svými vrstevníky než s dospělým. Mluví ve větách. Nevypráví příběh ani pohádku, kterou dobře zná. Slovní zásoba neodpovídá věku. Rozumí některým pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci, zná dny v týdnu. Zná geometrické tvary.

KLÁRA

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 13 – Grafomotorika, Klára

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	3
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	4
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	3

V oblasti grafomotoriky přetrvávají mírné potíže. Lateralita je vyhraněná. Při zacházení s předměty, pomůckami a hračkami je zručná. Kreslení a stříhání nevyhledává. Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím. Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce a různé tvary.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 14 – Diferencované vnímání, Klára

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	3
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	4
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	3

Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	3
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4
Postřehne změny ve svém okolí.	4

V oblasti zrakového vnímání rozlišuje podstatné znaky předmětů jako je barva a tvar. S rozlišováním figury a pozadí přetrvávají problémy. Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově, pozná první hlásku ve slově. Nedokáže hrát slovní fotbal a nepozná poslední hlásku ve slově. Vytleská slovo na slabiky. Problémy přetrvávají v hledání rozdílu na dvou obrázcích. Dovede složit obrázek z několika tvarů. Postřehne změny ve svém okolí.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 15 – Řeč, Klára

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	3
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	3
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	4
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	4
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	3
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

Vyslovuje správně většinu hlásek, přetrvávají problémy ve vyslovování r a ř. Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh. Mluví gramaticky správně. Má bohatou slovní zásobu. Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopna dialogu. Přetrvávají problémy v porozumění pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci, a to hlavně pojmy včera a dnes. Zná bezpečně geometrické tvary.

ONDŘEJ

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 16 – Grafomotorika, Ondřej

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručný při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	3
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	3
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	4

V oblasti grafomotoriky přetrvávají problémy. Lateralita je vyhraněná. Je levák. Je zručný při zacházení s předměty, hračkami a pomůckami. Kreslení a stříhání nevyhledává. Tužku drží správně, ale ruka není uvolněná. Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 17 – Diferencované vnímání, Ondřej

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	3
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	3
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	3

Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	3
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4
Postřehne změny ve svém okolí.	4

V oblasti zrakového vnímání rozliší barvu a tvar, nerozliší figuru a pozadí. Rozlišuje zvuky, nepozná první ani poslední hlásku ve slově. Dovede vytleskat slabiky. Neumí hrát slovní fotbal. S dopomocí najde rozdíl na dvou obrázcích a dvou podobných slovech. Dovede složit obrázek z několika tvarů. Postřehne změny ve svém okolí.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 18 – Řeč, Ondřej

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	4
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	3
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	3
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	3
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	3
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	4
Zná bezpečně geometrické tvary.	4

V oblasti řeči proběhlo veliké zlepšení. Vyslovuje správně většinu hlásek. Mluví ve větách. Příběh nevypráví. Mluví gramaticky správně, má bohatou slovní zásobu. Běžně komunikuje s dětmi, už i s dospělým. Je schopen dialogu. Rozumí pojmům vyjadřujícím časoprostorovou orientaci. Zná bezpečně geometrické tvary.

PATRIK

GRAFOMOTORIKA – LATERALITA RUKY, KOORDINACE OKA A RUKY, DRŽENÍ TUŽKY

Tabulka č. 19 – Grafomotorika, Patrik

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	3
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	1
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	2

V oblasti grafomotoriky přetrvávají velké problémy. Lateralita je vyhraněná. Při zacházení s předměty a pomůckami není zručný. Rád si hraje a staví. Kreslení nevyhledává, rád lepí a stříhá. Tužku nedrží správně, ruka není uvolněná. S vynaložením maximálního úsilí dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce a různé tvary.

DIFERENCOVANÉ VNÍMÁNÍ – SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA

Tabulka č. 20 – Diferencované vnímání, Patrik

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvu, tvar, figuru, pozadí).	3
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	2

Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	2
Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	2
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	3
Postřehne změny ve svém okolí.	3

V oblasti zrakového vnímání rozlišuje barvu. Potíže přetrvávají v rozlišování tvaru, figury a pozadí. Rozlišuje zvuky, neslyší hlásku ve slově. Neumí hrát slovní fotbal a neurčí první ani poslední hlásku ve slově. Vytleská slovo na slabiky. Nenajde rozdíl na dvou podobných obrázcích, anebo dvou podobných slovech. S dopomocí dovede složit obrázek z několika tvarů a postřehne výrazné změny ve svém okolí.

ŘEČ – VÝSLOVNOST, GRAMATICKÁ SPRÁVNOST ŘEČI, SLOVNÍ ZÁSoba, BEZPROBLÉMOVÁ KOMUNIKACE

Tabulka č. 21 – Řeč, Patrik

POPIS ČINNOSTI	HODNOCENÍ
Vyslovuje správně všechny hlásky.	1
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	3
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	2
Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	3
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	3
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	3
Zná bezpečně geometrické tvary.	3

V oblasti řeči přetrvávají velké problémy. Chybí fixace a automatizace většiny hlásek. Po opravení zvládne vyslovit. Mluví ve větách a dokáže vyprávět příběh, ale jeho

řeč je těžko srozumitelná. Nemluví gramaticky správně, nutno opravovat. Rozumí většině slov a běžně užívaných výrazů, slovní zásoba odpovídá věku. Běžně komunikuje s dětmi i s dospělými, dokáže vést dialog. Role posluchače a komunikátora je velice náročná. Problémy přetrvávají v porozumění pojmům vyjadřujícím časoprostorovou orientaci. Poznává čtverec a kruh. Dále navštěvuje logopedii 1x za 14 dní. Domácí příprava není intenzivní a zatím bohužel bez výsledků.

9. Závěry šetření a doporučení pro praxi

Již na začátku nového školního roku jsou na dětech s odkladem školní docházky vidět malé pokroky. Zde se jen potvrzuje, že odklad byl správným rozhodnutím. Já jako učitelka mateřské školy to vidím hned při první lekci tohoto kroužku, neboť děti vynikají nad ostatními dětmi bez odkladu. Po konzultacích mi to potvrzují i rodiče. U dětí bez odkladu školní docházky jsou velké rozdíly mezi jednotlivými dětmi i oblastmi. Pro názornost budou sestaveny tabulky a grafy, kde bude zhodnocena úroveň jednotlivých oblastí.

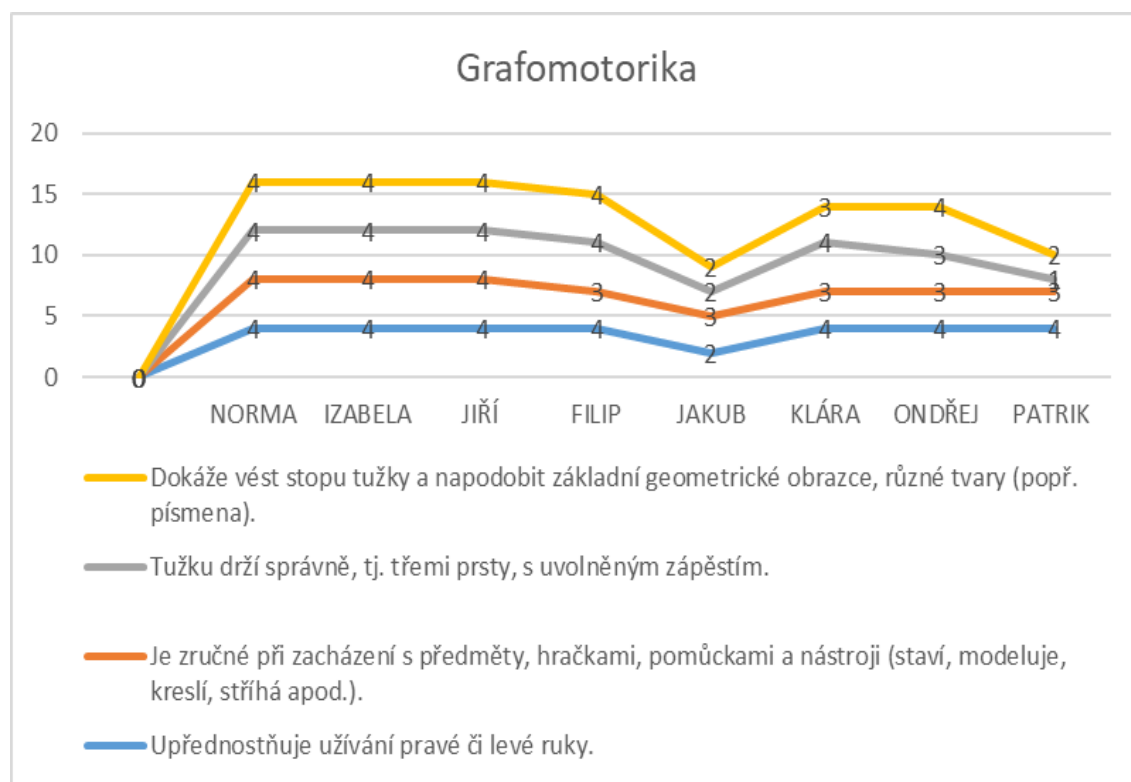
Tabulka č. 22 – Grafomotorika, celkové shrnutí

GRAFOMOTORIKA	NORMA	IZABELA	JIŘÍ	FILIP	JAKUB	KLÁRA	ONDŘEJ	PATRIK
Upřednostňuje užívání pravé či levé ruky.	4	4	4	4	2	4	4	4
Je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (staví, modeluje, kreslí, stříhá apod.).	4	4	4	3	3	3	3	3
Tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím.	4	4	4	4	2	4	3	1
Dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena).	4	4	4	4	2	3	4	2

V oblasti grafomotoriky děti s odkladem školní docházky zvládají úkony pro danou oblast v normě. U dětí bez odkladu školní docházky se objevují rozdíly až o celou škálu. Filip nemá v této oblasti žádné potíže, nevyhledává kreslení a stříhání. U Jakuba není vyhraněná laterální. Když se nesoustředí, tak stále přehazuje tužku z levé ruky do pravé. Přetrvávají problémy při zacházení s předměty, hračkami a pomůckami. Je neobratný. Tužku se snaží držet správně, ale úchop nemá zafixovaný, ruka není uvolněná. S vynaložením maximálního úsilí dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce. U Kláry se neobjevují žádné potíže. Tvoření a kreslení nevyhledává. Při napodobování základních tvarů a obrazců si je nejistá. Ondřej zvládá oblast grafomotoriky s menšími odchylkami. Při zacházení s předměty, pomůckami

a nástroji přetrvávají problémy. Ruka není zcela uvolněná, a to hlavně v zápěstí. Nejhůře danou oblast zvládá Patrik. Rád stříhá a tvoří, při kresbě přetahuje. Tužku nedrží správně, ruka není uvolněná. Díky tomu zvládá vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce s vynaložením maximálního úsilí.

Graf č. 1 – Grafomotorika, celkový přehled

Pro názorné představení poslouží graf, kde jsou rozdíly zřetelné. Děti s odkladem školní docházky jsou v normě, děti bez odkladu školní docházky: Filip, Klára, Ondřej téměř v normě. Jakub a Patrik mají v této oblasti značné problémy.

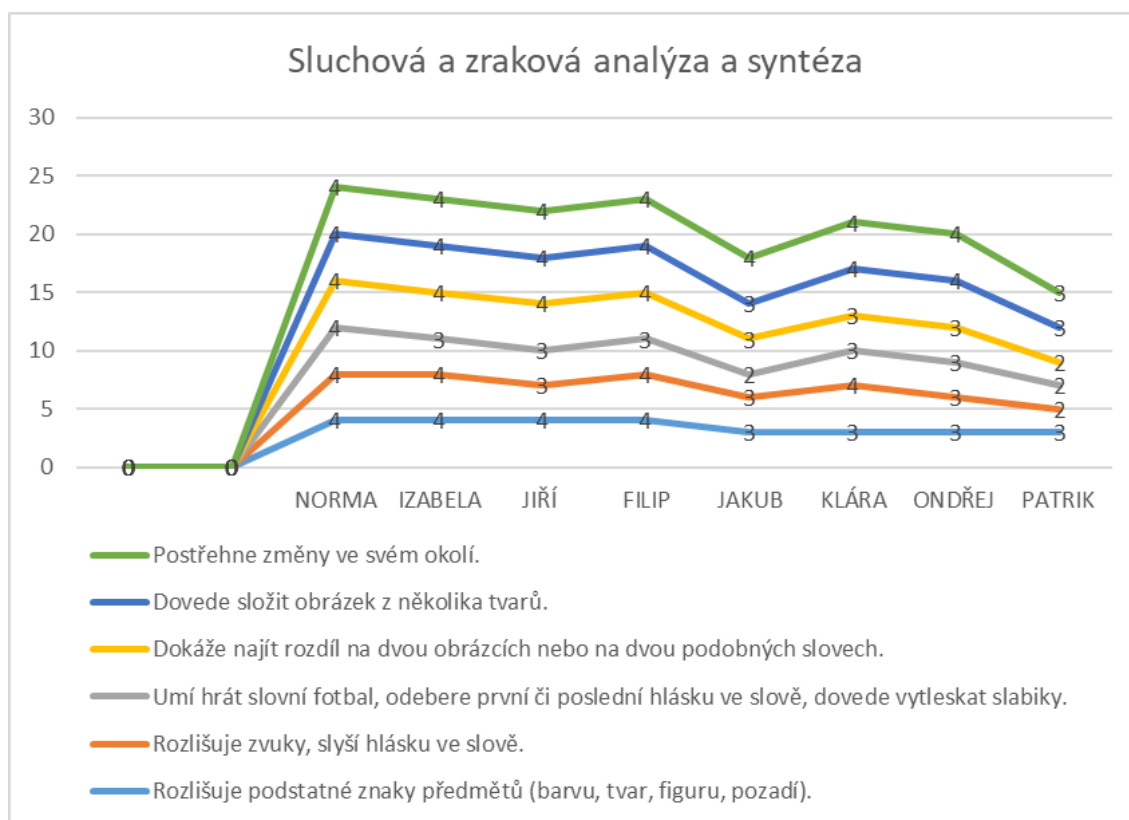
Tabulka č. 23 – Diferencované vnímání, celkové shrnutí

SLUCHOVÁ A ZRAKOVÁ ANALÝZA A SYNTÉZA	NORMA	IZABELA	JIŘÍ	FILIP	JAKUB	KLÁRA	ONDŘEJ	PATRIK
Rozlišuje podstatné znaky předmětů	4	4	4	4	3	3	3	3

(barvu, tvar, figuru, pozadí).								
Rozlišuje zvuky, slyší hlásku ve slově.	4	4	3	4	3	4	3	2
Umí hrát slovní fotbal, odebere první či poslední hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky.	4	3	3	3	2	3	3	2
Dokáže najít rozdíl na dvou obrázcích nebo na dvou podobných slovech.	4	4	4	4	3	3	3	2
Dovede složit obrázek z několika tvarů.	4	4	4	4	3	4	4	3
Postřehne změny ve svém okolí.	4	4	4	4	4	4	4	3

Oblasti diferencovaného vnímání zvládají děti s odkladem školní docházky bez větších obtíží. U Izabely přetrvávají problémy ve hraní slovního fotbalu. Jiří s těžkostí zvládá najít hlásku ve slově a hrát slovní fotbal. Filip se v této oblasti drží také téměř v normě. Objevují se u něj stejné problémy jako u dětí s odkladem školní docházky. U Jakuba, Kláry a Ondřeje přetrvávají problémy v oblasti rozlišení podstatných znaků předmětů, slyšení hlásky ve slově a hraní slovního fotbalu. U Jakuba také určování poslední hlásky ve slově. Problémy přetrvávají také ve hledání rozdílů na dvou obrázcích nebo dvou podobných slovech. I Jakuba také ve skládání obrázků z několika tvarů. Největší potíže se opět objevují u Patrika. Ani jednu složku nezvládá bezpečně a samostatně. S vynaložením maximálního úsilí pozná první a poslední hlásku ve slově, hraje slovní fotbal a vytleská slovo na slabiky. Problémy se objevují také ve zrakové diferenciaci, kdy nenajde rozdíl na dvou obrázcích a s obtížemi poskládá obrázek z několika tvarů.

Graf č. 2 – Diferencované vnímání, celkový přehled

Pro názornou představu poslouží graf, kde jsou rozdíly patrné. Zde však děti s odkladem školní docházky nejsou zcela v normě, přetrvávají mírné nedostatky. K těmto dětem se opět připojuje i Filip. U Kláry a Ondřeje přetrvávají problémy. U Jakuba a Patrika se vyskytují výrazné nedostatky.

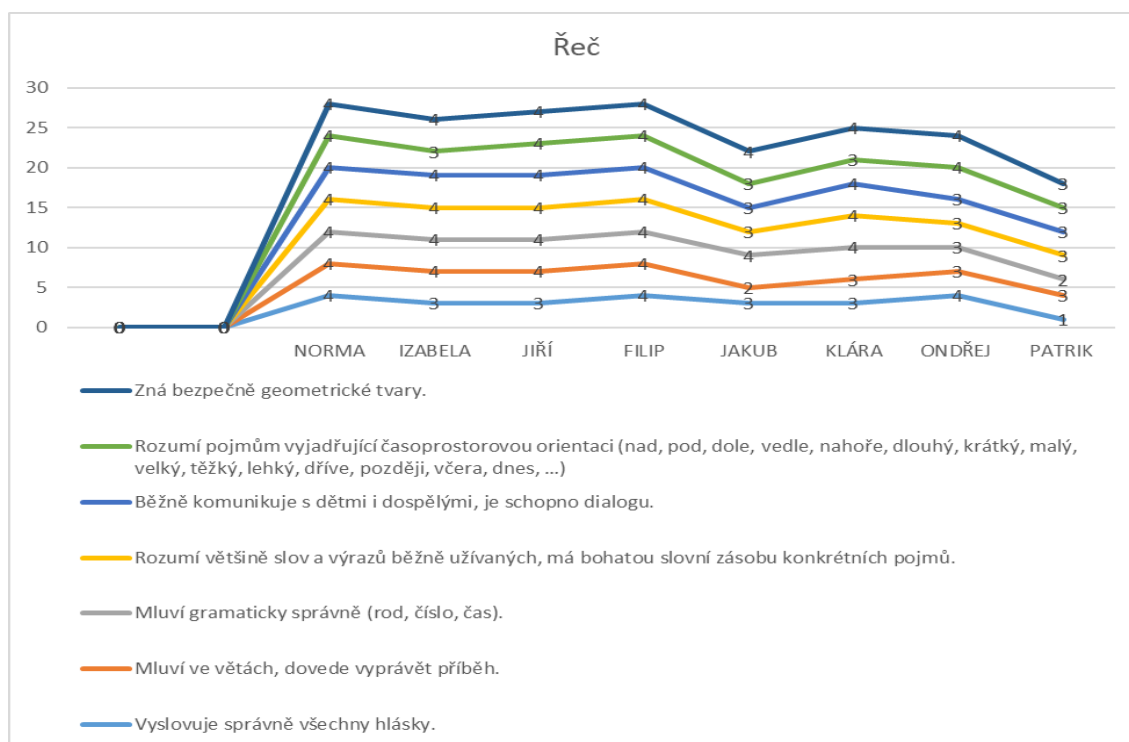
Tabulka č. 24 – Řeč, celkové shrnutí

ŘEČ	NORMA	IZABELA	JIŘÍ	FILIP	JAKUB	KLÁRA	ONDŘEJ	PATRIK
Vyslovuje správně všechny hlásky.	4	3	3	4	3	3	4	1
Mluví ve větách, dovede vyprávět příběh.	4	4	4	4	2	3	3	3
Mluví gramaticky správně (rod, číslo, čas).	4	4	4	4	4	4	3	2

Rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných, má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů.	4	4	4	4	3	4	3	3
Běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu.	4	4	4	4	3	4	3	3
Rozumí pojmům vyjadřující časoprostorovou orientaci (nad, pod, dole, vedle, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes, ...)	4	3	4	4	3	3	4	3
Zná bezpečně geometrické tvary.	4	4	4	4	4	4	4	3

V oblasti řeči se u dětí s odkladem školní docházky objevují problémy hlavně ve vyslovování některých hlásek, a to r a ř. U Izabely přetrvávají potíže v časoprostorové orientaci. Velice dobře zvládá tuto oblast Filip, zde se nevyskytují žádné problémy. U ostatních dětí bez odkladu školní docházky je problémů více. U Jakuba přetrvávají problémy téměř ve všech oblastech, nedovede vyprávět příběh a problémy mu dělá dialog hlavně s dospělými. U Kláry přetrvávají problémy ve výslovnosti některých hlásek, mluvení ve větách a nerozumí některým pojmům vyjadřujícím časoprostorovou orientaci. Ondřej má problémy v navazování dialogu, gramatické skladbě věty a slovní zásobě. Největší problémy se objevují u Patrika. Jeho řeč je špatně srozumitelná. Snaží se o navazování dialogu, ale ten vyžaduje velké soustředění pro posluchače. Věty nejsou gramaticky správně postaveny. Problémy přetrvávají i v ostatních oblastech, jako je slovní zásoba, časoprostorová orientace i poznávání geometrických tvarů.

Graf č. 3 – Řeč, celkový přehled

Pro názornou představu poslouží tento graf. Děti s odkladem školní docházky jsou téměř v normě. U dětí bez odkladu školní docházky je Filip naprosto v normě, v této oblasti se u něj nevyskytují žádné problémy. Klára a Ondřej jsou téměř v normě. U Jakuba a Patrika se vyskytují výraznější nedostatky. Patrik některé podskupiny této oblasti nezvládá.

Ke splnění cílů této práce byl stanoven následující předpoklad: Děti s odkladem školní docházky mají vyšší úroveň motorických schopností a řeči, zároveň nižší úroveň schopností potřebných pro učení (pozornost, sluchová a zraková paměť, sluchová a zraková diferenciaci) než děti bez odkladu školní docházky vzhledem ke svému věku. Tento předpoklad je vyvrácen, neboť děti s odkladem školní docházky mají vyšší úroveň ve všech oblastech, a to i v oblasti sluchové a zrakové diferenciaci. Samozřejmě záleží na individualitě jedince, protože Filip je ve všech oblastech také na vysoké úrovni. Ostatní děti s odkladem školní docházky mají ve všech oblastech problémy, úkoly nezvládají samostatně nebo je nezvládají vůbec. Největší problémy se vyskytují u Jakuba a Patrika. U Patrika byla doporučena již teď v březnu návštěva pedagogicko-psychologické poradny a odklad školní docházky. Proto s ním bude pracováno podle následujícího plánu.

Plán pro práci s Patrikem, dítětem s odkladem školní docházky

- V oblasti grafomotoriky zapojovat činnosti podněcující rozvoj kreslení a stříhání, upevňovat správné držení tužky, např. pomocí říkanek, pomocí pracovních listů a cvičení uvolňovat ruku v rameni a zápěstí, připravovat pracovní listy pro napodobování základních geometrických tvarů a písmen.
- V oblasti sluchové a zrakové diferenciacce zařadit činnosti k rozlišování figury a pozadí, hrát slovní hry pro rozvoj analýzy a syntézy slov – určování první a poslední hlásky ve slově, určování hlásky ve slově. Hrát slovní fotbal. Do nabídky činností dát hledání rozdílů na dvou obrázcích, puzzle. Trénovat orientaci ve svém okolí.
- V oblasti rozvoje řeči nadále navštěvovat logopedickou ambulanci, také dodržovat důslednou domácí přípravu. Dbát na správnou výslovnost všech hlásek a dodržování správné gramatické stavby věty. Pobízet k pomalejšímu tempu. Pomocí obrázků rozvíjet slovní zásobu, pomoci lépe se orientovat v časoprostorových pojmech a poznávání geometrických tvarů.

ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zabývala tématem Efektivní podpora dítěte v rozvíjení a připravenosti na školní docházku. Jednalo se o školní zralost a školní připravenost. Přesto, že jdou ruku v ruce, je mezi nimi rozdíl. Aby byla podpora efektivní, je třeba ji dítěti předškolního věku podat formou hry a dokázat jej pro danou činnost správně namotivovat. V teoretické části bylo popsáno dítě předškolního věku a jeho potřeby, školní zralost a její jednotlivé oblasti, jako jsou motorika, grafomotorika, kresba, řeč, sluchové a zrakové vnímání, vnímání prostoru a prostorové představy, vnímání času, předmatematické představy, sociální dovednosti, práceschopnost a pozornost, sebeobsluha a samostatnost. Také jsou zde kapitoly, které se týkaly samostatného vstupu do základního vzdělávání, a to: dítě na prahu školní docházky, vstup do 1. třídy, zápis do 1. třídy, předčasný nástup do 1. třídy a odklad školní docházky. V praktické části byla pozorována vyspělost v oblasti grafomotoriky, sluchové a zrakové analýzy, řeči u dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky. Byla provedena vstupní, výstupní diagnostika a vyhodnocení pomocí tabulek a grafů.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit, ve kterých vybraných oblastech psychomotorického vývoje se od sebe liší děti s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky a jaké druhy intervence jsou při podpoře přípravy pro školní docházku funkční. Zaměřila jsem se tedy na tři oblasti, ve kterých jsem děti porovnávala. Děti s odkladem školní docházky byly na školu lépe připraveny, a to ve všech 3 sledovaných oblastech. Velice záleží na individuálních jedincích, neboť Filip se se svými výsledky téměř držel normy. Mezi parciální cíle výzkumného šetření patřilo zjištění vstupní a výstupní úrovně schopností a dovedností jednotlivých dětí, porovnání samotných dětí na začátku a na konci s ohledem na změny ve vlastním vývoji od října do března a porovnání úrovně školní zralosti a připravenosti dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky v období od října do března. Vše bylo provedeno jak u jednotlivých dětí při vstupní a výstupní diagnostice, tak jako celkové porovnání při závěrečném hodnocení pomocí grafů a tabulek.

Tato bakalářská práce poukazuje na to, jak důležité je zvážení samostatného nástupu dítěte do školy. Pokud není na školu připravené a zralé, tak se ve škole bude spíše trápit, než aby si budovalo kladný vztah k systému vzdělávání.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2011a. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-1829-0.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Richard ŠMARDA, 2009. *Jedním tahem: uvolňovací grafomotorické cviky*. Praha: DYS-centrum Praha. ISBN 978-80-904494-6-6.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2011b. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.

BEZDĚKOVÁ, Jana, 2014. *Učíme naše dítě mluvit. 2., upr. a dopl. vyd.* Praha: Arista, ISBN 978-80-87867-10-5.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání*. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-5326-3.

KOUCKÁ, Pavla, březen 2019. *Sebeobsluha, samostatnost a zodpovědnost. Informatorium*, 12 -14. ISBN neuvedeno.

KUCHARSKÁ, Anna a Daniela ŠVANCAROVÁ, 2017. *Bezstarostné roky?: kroky a krůčky předškolním věkem: poradenství pro rodiče*. Brno: Edika. Ilustrovala Edita PLICKOVÁ. ISBN 978-80-266-1105-9.

MATĚJČEK, Zdeněk, 2005. *Výbor z díla*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1056-6.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, 2010. *Psychologie pro učitelky mateřské školy. 2., rozš. a přeprac. vyd.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-627-8.

NOVOTNÁ, Ivana, 2011. *Pracovní sešit předškoláka*. Ilustroval Miroslav RŮŽEK. Brno: Computer Press. Dětská naučná edice (Computer Press). ISBN 978-80-251-2806-0.

OPRAVILOVÁ, Eva, 2016. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5107-8.

OTEVŘELOVÁ, Hana, 2016. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, ISBN 978-80-262-1092-4.

SKUTIL, Martin, 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-778-7.

STOUPOVÁ, Mgr. Alena, 2017. *Školní zralost a připravenost pro vstup do školy*. České Budějovice. Disertace. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Pedagogická fakulta Oddělení celoživotního vzdělávání. Vedoucí práce PhDr. Ivana Šimková, Ph.D.

ŠMELOVÁ, Eva, Alena PETROVÁ a Eva SOURALOVÁ, 2015. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3345-5.

ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ, 2018. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1302-4.

Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV: metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy, 2007. V Praze: VÚP. ISBN 80-87000-10-2.

Předškolákův rok - do školy jenom krok: básničky, cvičení, tvoření a pracovní listy pro mateřské školky, 2011. Ilustrovala Petra HAUPTOVÁ. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3279-1.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2018. Praha: MŠMT.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1074-4.

VARGOVÁ, Taťána, 2015. *Hráškovy nejoblíbenější úkoly pro předškoláky*. 3. vydání. Ilustrovala Jitka TLÁSKALOVÁ. Olomouc: Rubico. Hrátky. ISBN 978-80-7346-184-3.

ŽÁČKOVÁ, Jindra, 2015. *Edukativně stimulační skupiny v mateřské škole zaměřené na rozvoj dětí předškolního věku*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova škola, pedagogická fakulta, katedra speciální pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Mgr. Soňa Chaloupková, Ph.D.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Grafomotorika, Izabela

Tabulka č. 2 – Diferencované vnímání, Izabela

Tabulka č. 3 – Řeč, Izabela

Tabulka č. 4 – Grafomotorika, Jiří

Tabulka č. 5 – Diferencované vnímání, Jiří

Tabulka č. 6 – Řeč, Jiří

Tabulka č. 7 – Grafomotorika, Filip

Tabulka č. 8 – Diferencované vnímání, Filip

Tabulka č. 9 – Řeč, Filip

Tabulka č. 10 – Grafomotorika, Jakub

Tabulka č. 11 – Diferencované vnímání, Jakub

Tabulka č. 12 – Řeč, Jakub

Tabulka č. 13 – Grafomotorika, Klára

Tabulka č. 14 – Diferencované vnímání, Klára

Tabulka č. 15 – Řeč, Klára

Tabulka č. 16 – Grafomotorika, Ondřej

Tabulka č. 17 – Diferencované vnímání, Ondřej

Tabulka č. 18 – Řeč, Ondřej

Tabulka č. 19 – Grafomotorika, Patrik

Tabulka č. 20 – Diferencované vnímání, Patrik

Tabulka č. 21 – Řeč, Patrik

Tabulka č. 22 – Grafomotorika, celkové shrnutí

Tabulka č. 23 – Diferencované vnímání, celkové shrnutí

Tabulka č. 24 – Řeč, celkové shrnutí

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Grafomotorika, celkový přehled

Graf č. 2 – Diferencované vnímání, celkový přehled

Graf č. 3 – Řeč, celkový přehled

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Izabela

Příloha č. 2 – Jiří

Příloha č. 3 – Filip

Příloha č. 4 – Filip

Příloha č. 5. – Jakub

Příloha č. 6. – Jakub

Příloha č. 7. – Klára

Příloha č. 8. – Klára

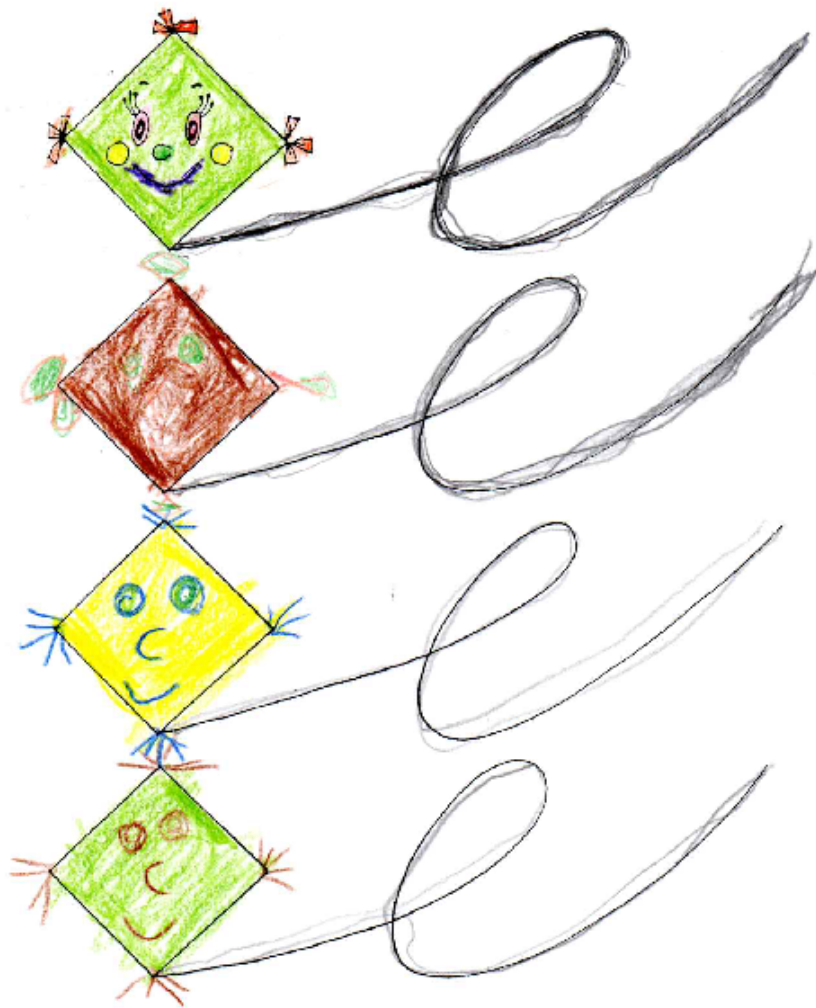
Příloha č. 9 – Ondřej

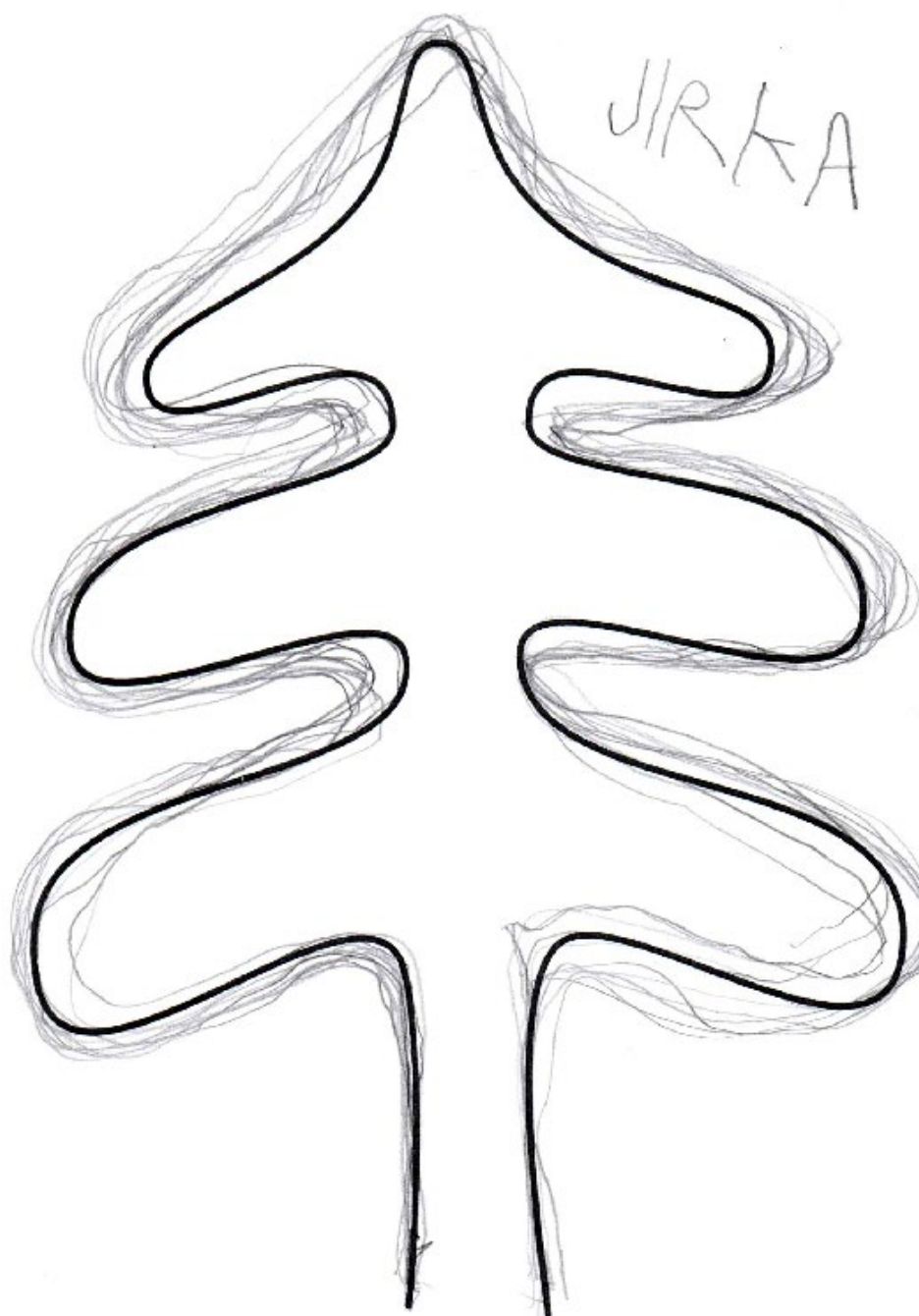
Příloha č. 10 – Ondřej

Příloha č. 11 – Patrik

IZABELEKKA

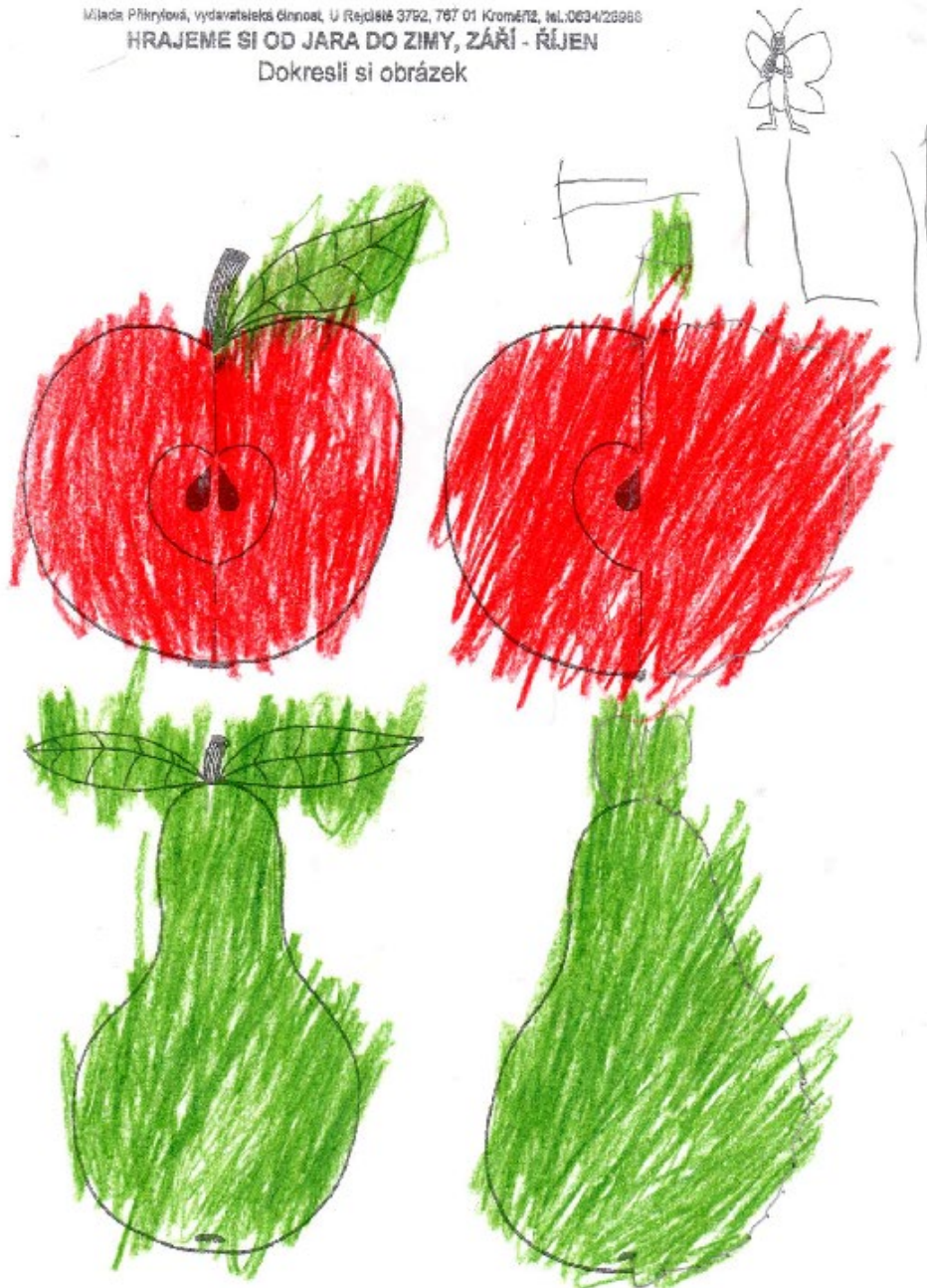
DRAK LETÍ.

Příloha č. 3

Milada Příkrýlová, vydavatelství Ānnoat, U Rejdiššš 3792, 797 01 Kroměřiž, tel. 0634/26986
HRAJEME SI OD JARA DO ZIMY, ZÁŘÍ - ŘÍJEN
Dokresli si obrázek

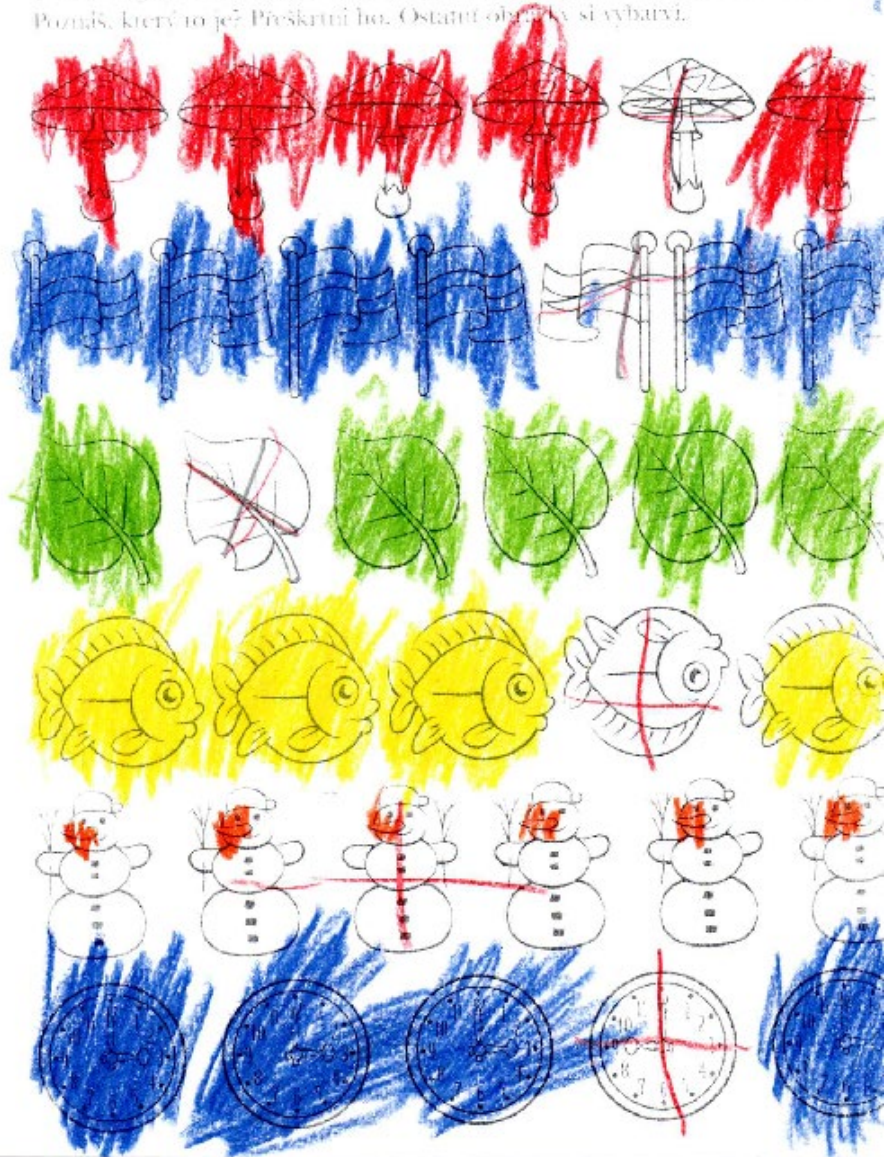

ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

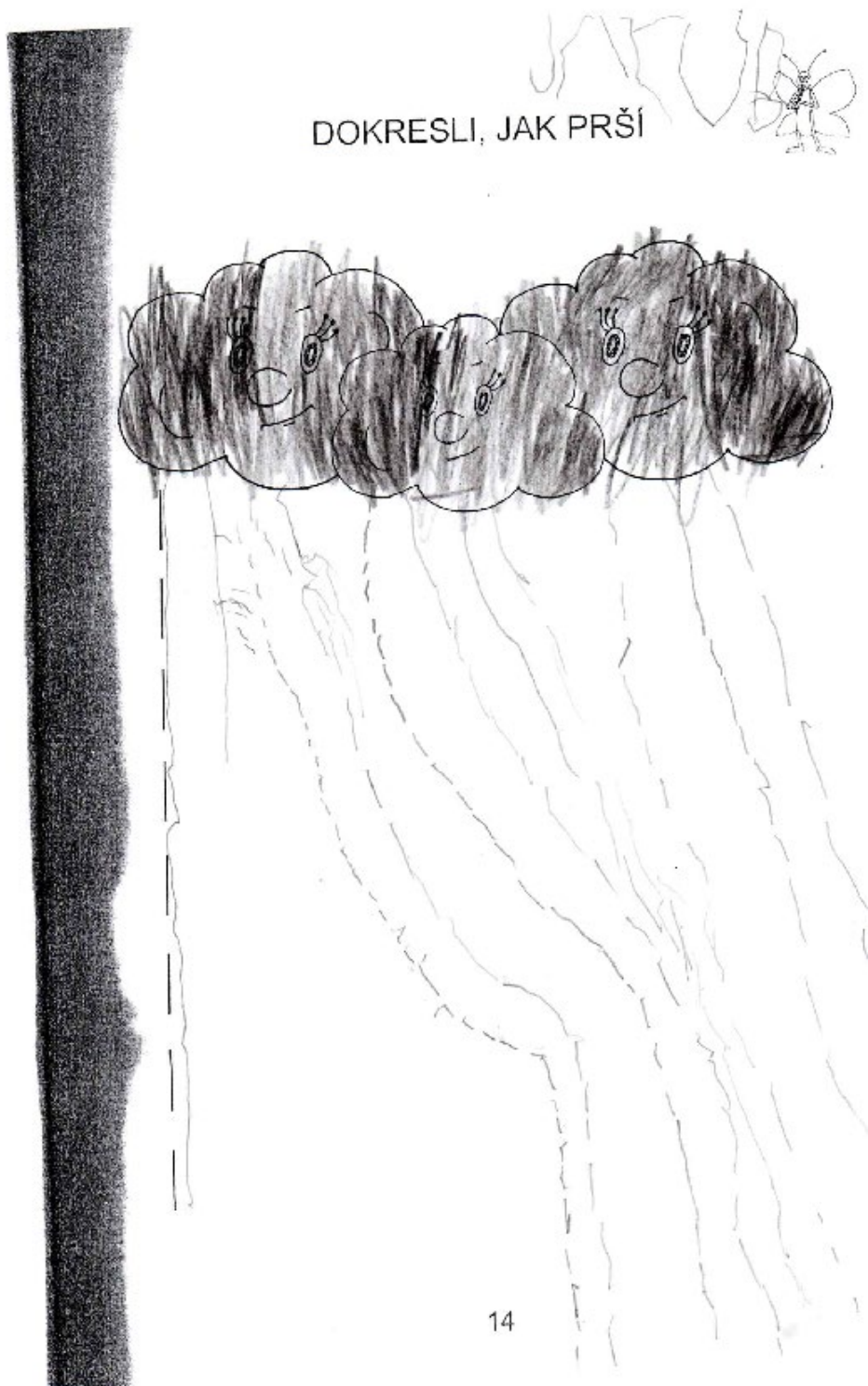
FIL

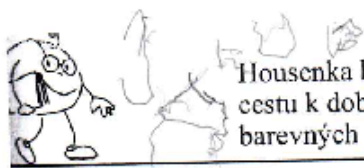
CO DO ŘADY NEPATŘÍ

V řadě stejných obrázků je vždy jeden takový, který se od ostatních nějak liší. Poznáš, který to je? Přeskrtni ho. Ostatní obrázky si vybarvi.

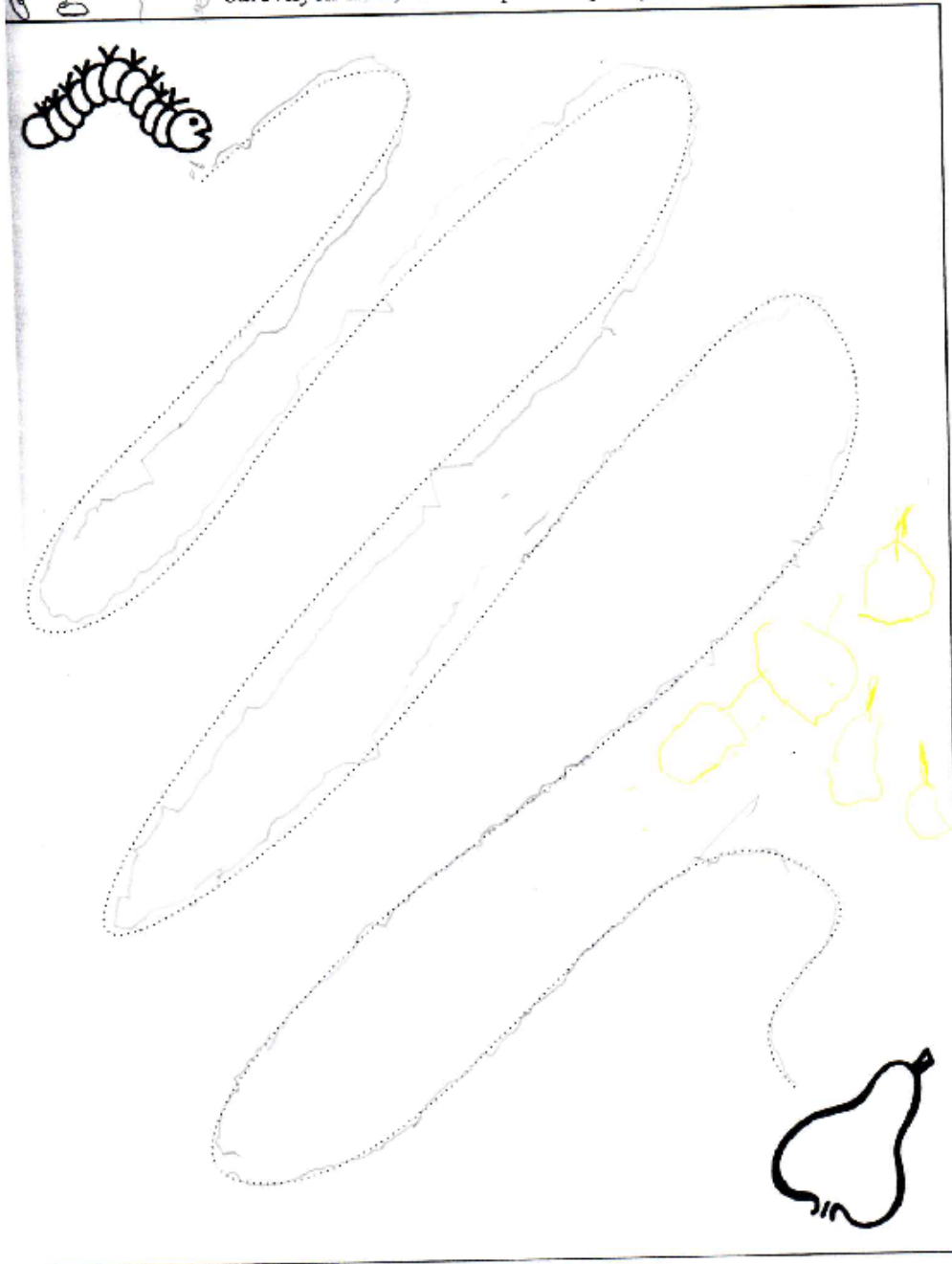
DOKRESLI, JAK PRŠÍ

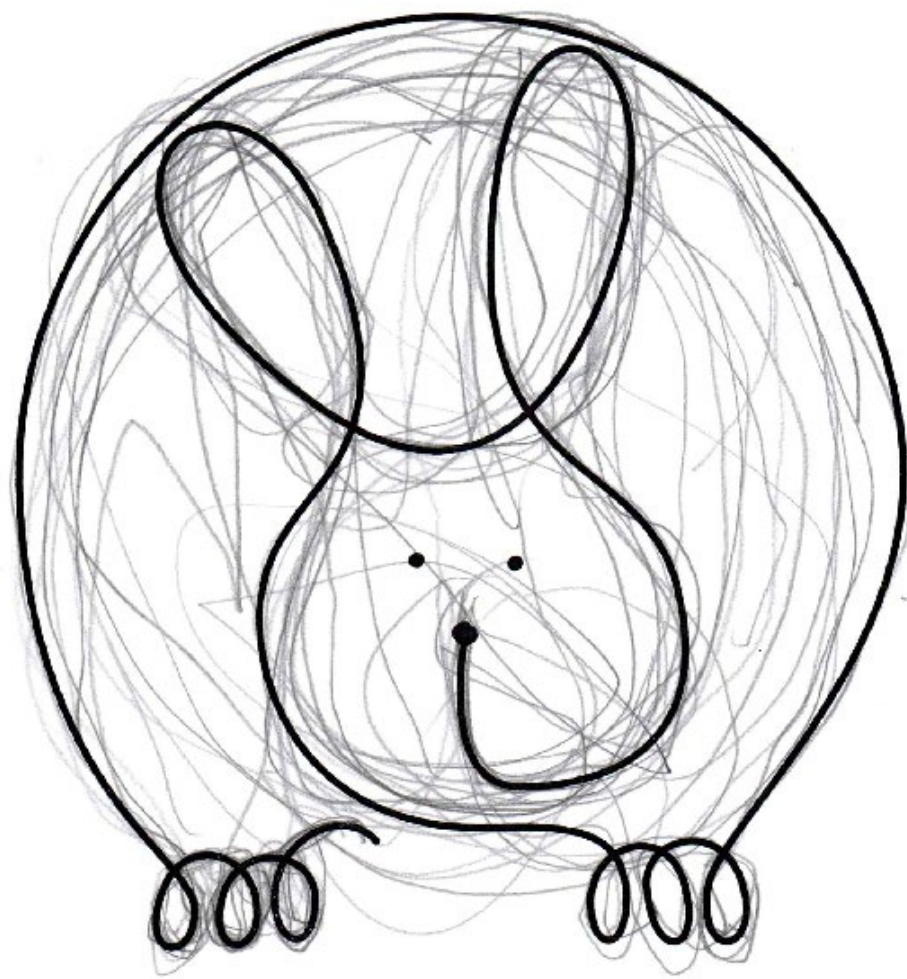

JAKUB

Housenka hledá cestu k hrušce. Spoj tečky a pomoz jí tak najít cestu k dobrotě. Kolem cestičky potom dokresli spoustu barevných listů, které na podzim padají ze stromů.

KLARKA

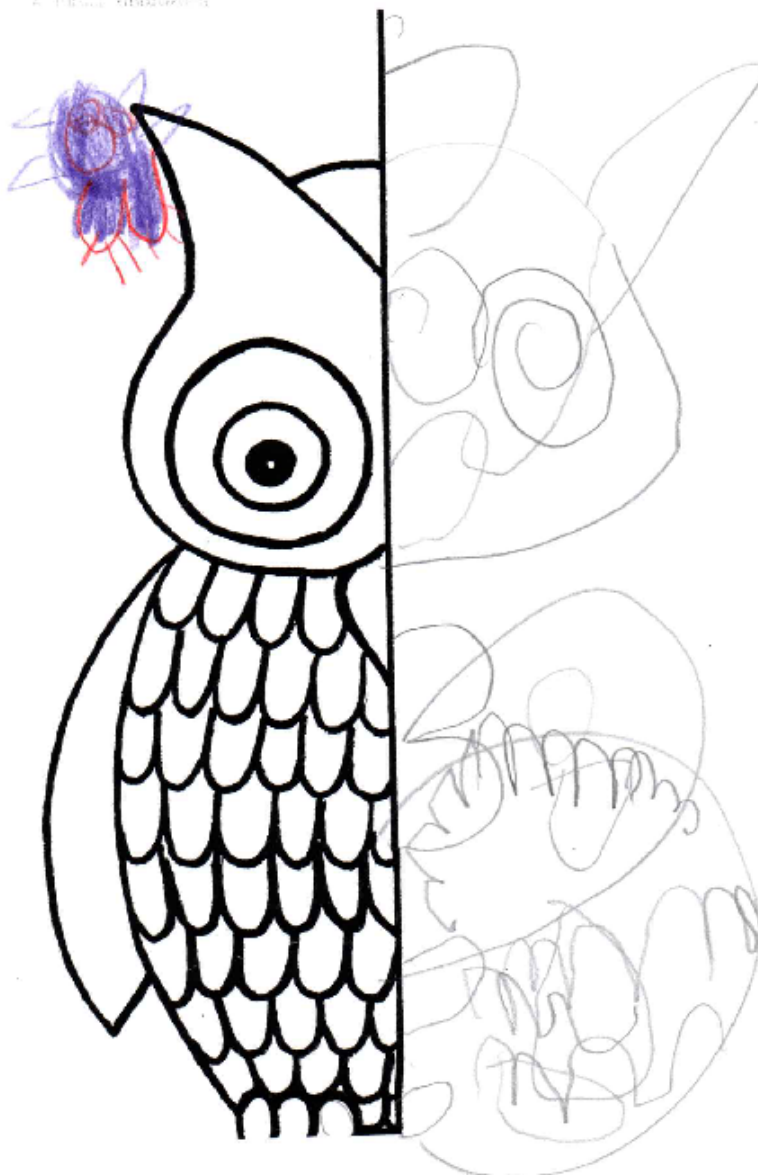
www.zabavodomu.cz

www.predskolaci.cz

předškoláci

Téma: Listopad 2t - Volně žijící zvířata - Sova
Úkol: Domaluj sovu a obrázek vybarvi.

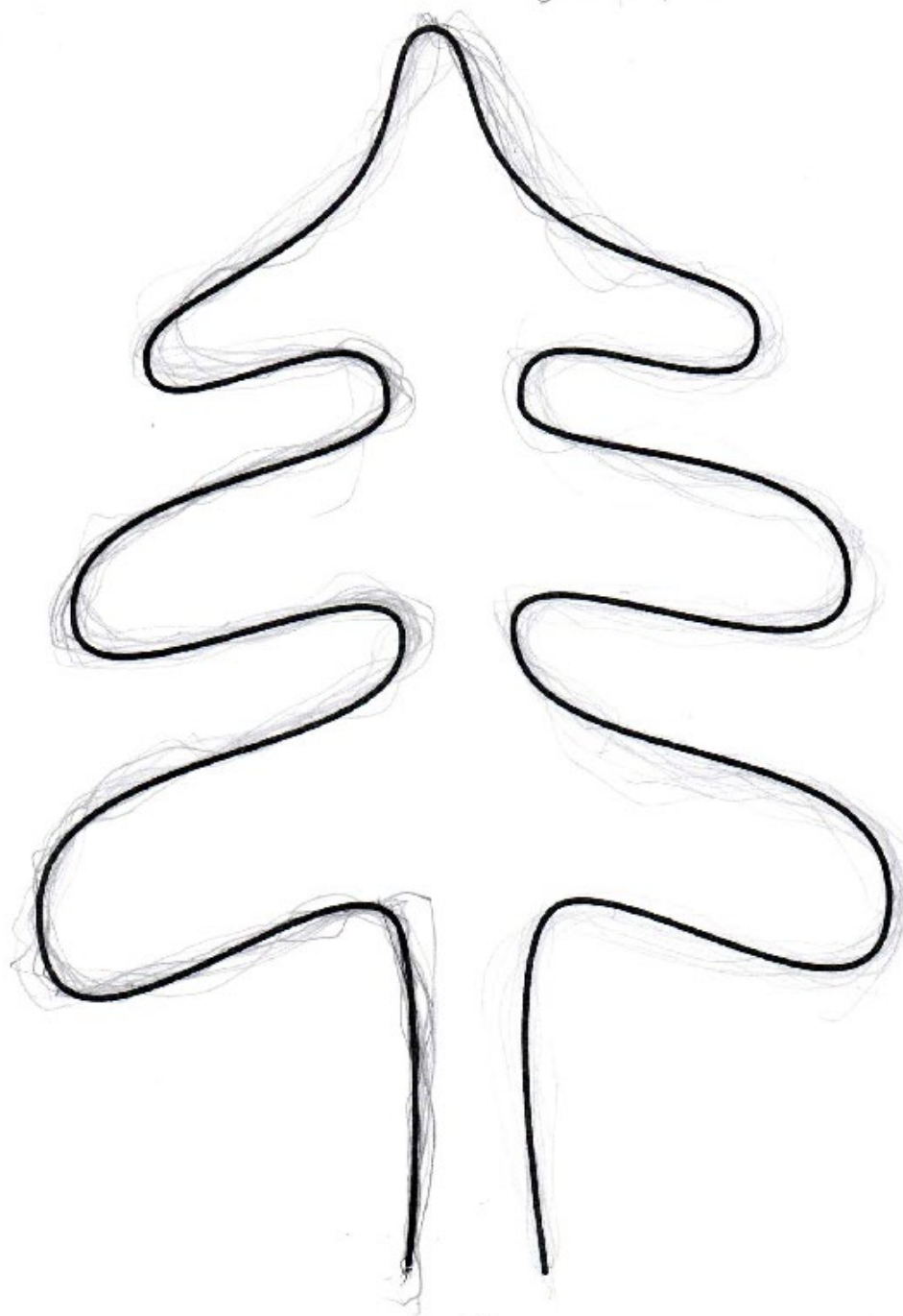
ONDRA

ONI

ONDRA

(2)

PATRICK

